№68 (1881)
Пятніца , 16 красавіка 2004 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай і рускай мовах
Перыядычнасць — 5 разоў у тыдзень
Выдавец: УП «Народная воля»
Кошт свабодны.

На прастор, на шырокі разлог
Выхадзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

E-mail: nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Надвор'е

У Мінску сёння ўдзень чакаецца — +15...+17, уначы — +4...+6; у Брэсце ўдзень — +16...+18, уначы — +6...+8; у Гродне ўдзень — +16...+18, уначы — +5...+7; у Віцебску ўдзень — +11...+13, уначы — 0...+2; у Гомелі ўдзень — +14...+16, уначы — +2...+4; у Магілёве ўдзень — +14...+16, уначы — 0...+2.

Па ўсёй краіне на працягу сутак — сонечна, без ападкаў.

www.meteo.by

ПУЛЬС

Дж.Крол: кіраўніцтва ЗША занепакоена...

Цяпер ЗША "не разглядае пытанне ўвядзення нейкіх санкцый супраць Беларусі", але яе кіраўніцтва "занепакоена развіццём дэмакратыі ў Беларусі", у прыватнасці, закрыццём няўрадавых арганізацый, існаваннем "пэўнага ціску на палітычныя партыі". Аб гэтым заявіў пасол ЗША ў Беларусі Джордж Крол на прэс-канферэнцыі ў Віцебску, дзе ён знаходзіўся з двухдзённай рабочай паездкай.

Паводле яго слоў, аб наяўнасці праблем з развіццём грамадзянскай супольнасці ён яшчэ раз пераканаўся падчас сустрэч з жыхарамі Віцебска. "У вобласці, як і ў іншых месцах Беларусі, для трэцяга сектара і шэрагу палітычных партый адсутнічаюць магчымасці выказваць сваё меркаванне абсалютна свабодна і весці дыялог па найбольш важных пытаннях жыцця грамадства", — сказаў дыпламат.

Сяргей КОЧАТАЎ.

На вучобу ў Германію

Мінскае аддзяленне Беларускай гандлёва-прамысловай палаты прыступае да рэалізацыі праграм па навучанні і павышэнні кваліфікацыі прадстаўнікоў беларускіх прадпрыемстваў у Германіі. Заняткі будуць праводзіць дацэнты і прафесары вядучых універсітэтаў і бізнес-школ гэтай краіны. Па выніках навучання слухачам выдадуць сертыфікаты міжнароднага ўзору.

Першую групу слухачоў плануецца накіраваць у Германію ў чэрвені гэтага года. Тэмай вывучэння стане фінансавая сістэма і банкаўская справа ў Германіі.

Сёлета плануецца таксама арганізаваць навучанне па такіх праграмах, як "Развіццё малога і сярэдняга бізнесу — вопыт Германіі", "Кіраванне супермаркетаў на сучасным этапе", "Курорты і турызм — растучы фактар для стымулявання эканомікі" і "Сістэма менеджмента якасці".

Ірына САЗАНОВІЧ.

Гуманітарная місія з Францыі

Студэнцкая асацыяцыя "Гуманітарная місія вышэйшых бізнес-школ Францыі" (MHIGE) даставіла ў Беларусь гуманітарны груз.

Ён прывезены на 30 легкавых і грузавых аўтамабілях. Гэта больш за 50 тон гуманітарнай дапамогі — медыцынскія прэпараты, лекі, адзенне, цацкі і школьныя прылады. Груз суправаджаюць каля ста членаў асацыяцыі. Дапамогу даставяць у бальніцы, дзіцячыя садкі, школы і дзіцячыя дамы Мінска, Віцебска, Гомеля, Пінска, вёскі Капаткевічы (Петрыкаўскі раён Гомельскай вобласці).

Місія вышэйшых бізнес-школ Францыі — самая вялікая гуманітарная студэнцкая асацыяцыя ў Еўропе, заснаваная ў 1988 годзе па ініцыятыве студэнтаў Вышэйшай нацыянальнай школы эканомікі і гандлю горада Бардо. Яе мэтай з'яўляецца "аказанне матэрыяльнай і маральнай дапамогі маючаму патрэбу ў ёй насельніцтву Усходняй Еўропы, а таксама ўстанаўленне трывалых, дружалюбных сувязяў паміж жыхарамі еўрапейскіх краін і французскімі студэнтамі".

Вольга ЛАПІКАВА.

Заслона падробным медыкаментам

З 1 мая ўвоз у Беларусь лекавых сродкаў, фармацэўтычных субстанцый, медыцынскай тэхнікі, вырабаў медыцынскага прызначэння і дэзінфіцыруючых сродкаў з краін Мытнага саюза (Беларусь, Расія, Казахстан, Кыргызстан і Таджыкістан) будзе магчымы пры наяўнасці дазволу Міністэрства аховы здароўя Беларусі. Такую пастанову прыняў Савет міністраў Беларусі.

Як лічаць ва ўрадзе, гэтыя захады дазволяць павысіць кантроль за паступленнем у краіну лекавых сродкаў з краін, адкуль паступае нямала падробных медыкаментаў.

Вольга АСІПЕНКА.

Скралі дарагое алмазнае долата

У Калінкавіцкі РАУС звярнуўся мясцовы жыхар, заявіўшы пра выяўлены ім крадзеж. Паводле яго слоў, уначы невядомы з тэрыторыі буравой, што знаходзіцца каля вёскі Хатынь Калінкавіцкага раёна, скраў алмазнае долата коштам 96,4 мільёна рублёў. Пра гэта БелаПАН паведамілі ва ўпраўленні інфармацыі і грамадскіх сувязяў МУС Беларусі.

Вячаслаў БУДКЕВІЧ.

ЗАДУМАЕМСЯ...

Нужен ли нам российский рубль?

В последнее время вновь просачиваются сообщения о введении в Беларуси российского рубля. Днями министр финансов РФ Алексей Кудрин заметил, что это мероприятие переносится на год в связи с тем, что сторонам не удалось согласовать позиции по компенсациям белорусской стороне. ИНТЕРФАКС-ЗАПАД тут же передает мнение премьер-министра Беларуси Сергея Сидорского, который считает в принципе возможным введение российского рубля на территории республики, но только после подписания подготовленного белорусской стороной пакета соглашений.

С.Сидорский подчеркнул, что в первую очередь Беларусь рассчитывает на официальное согласование позиций по вопросам косвенного налогообложения и единым ценам на энергоносители. При этом он подчеркнул, что говорить о единой валюте невозможно, имея разные условия для субъектов хозяйствования. Премьер сообщил, что согласованный с российскими экспертами пакет соглашений передан правительству РФ.

Как всегда оптимистично смотрит вперед госсекретарь союза Беларуси и России Павел Бородин. Он считает, что российская валюта может быть введена в Беларуси уже к концу 2004 года. А поскольку господин Бородин часто выражает устремления российской власти, то его слова могут свидетельствовать только об одном: Москва не покидает надежд побыстрее привязать своим рублем нашу страну к себе. И, похоже, продавливает свою идею. В последнее время белорусские чиновники заговорили о необходимости жесткой привязки белорусского рубля к российскому уже в этом году, что

может стать важным шагом к переходу на последний.

Нужен ли Беларуси российский рубль? Представители власти не раз утверждали, что это чуть ли не панацея от всех бед. Правда, в последнее время в стране наметилось понимание и опасности, исходящей от российского рубля. Обратимся к высказываниям по этому вопросу Александра Лукашенко.

В стенограмме пресс-конференции А.Г.Лукашенко "Час с Президентом", состоявшейся 24 октября 2003 г. и помещенной на президентском сайте в Интернете, читаем: *"Нам предлагают: возьмите российский рубль. Это благо для белорусов, возьмите, вы сразу в два раза станете богаче. Через запятую говорят: "...ну смотрите, если вы российский рубль не возьмете, мы вам отвернем голову". У вас какая бы была реакция?.. Мы не против того, чтобы российский рубль с 2005 года был единой валютой на нашем пространстве, выполнял роль валюты в Беларуси и России до 2008 года, когда мы новую валюту выработаем, как это в Договоре записано. Мы не против, но нам нужны гарантии, чтобы не получилось так, чтобы мы, как я уже говорил, когда нам кран этот денежный перекроют, мы не поползли куда-то на Монетный двор или к Кремлю и не щелкали зубами, выпрашивая, выманивая свое".*

Российская газета "Известия" в статье на эту тему, опубликованной в начале апреля, сообщает, что Беларусь оценила единовременные потери национальной экономики от введения российского рубля примерно в 2 млрд.долларов. Поэтому и подготовила пакет соглашений, предусматривающих выделение кредитов и компенсаций с российской стороны. Если это так, то какая же это панацея — российский рубль — от экономических бед?

Интересную мысль в той же статье высказывает руководитель российской консалтинговой группы "БФИ", известный банковский специалист Александр Хандруев.Он считает, что "экономически от введения российского рубля в Беларуси не выиграет никто, а политически проиграет Россия, потому что такое объединение еще больше усилит сепаратистские настроения в Беларуси. По его мнению, гораздо перспективнее использовать модель "каренси борд", когда белорусский рубль был бы жестко привязан по курсу к рублю российскому. "Это наложило бы отпечаток на бюджетную политику Беларуси и быстро установило оптимальную зависимость их валюты от нашей", — пояснил он. Так что вовсе не оздоровление нашей экономики интересует их, а жесткая привязка и зависимость белорусской валюты от российской. Судя по сообщениям некоторых СМИ, белорусских чиновников волнует не судьба национальной валюты, а как бы повыгоднее ее продать да с помощью полученных средств залатать экономические дыры. Но дыры эти со временем появятся вновь. И латать их будут уже другие, если захотят. Так может лучше укреплять национальную валюту — один из важнейших атрибутов независимости? Тем более, что она вроде бы укрепляется. На совещании по вопросам совершенствования обслуживания банками юридических и физических лиц, которое состоялось 2 апреля, Александр Лукашенко отметил, что последнее время белорусский рубль стабилизировался в отношении мировой валюты и стал действительно национальной валютой.

Так зачем же народ лишать ее?

Андрей КОВАЛЬЧУК.

ЭКСПЕРТИЗА

На вызовы XXI столетия предложены ответы с запахом нафталина

Спичрайтеры Александра Лукашенко поработали над модернизацией его слога. Прозвучавшее 14 апреля послание парламенту и народу Беларуси было насыщено современной лексикой. Говорилось и об информационных технологиях, и о болонском процессе в образовании, и о вызовах XXI века в целом.

Вот только рецепты, как противостоять этим вызовам, отдавали советским нафталином.

Александр КЛАСКОВСКИЙ

Власть, например, не может не видеть, что село в яме. Но вместе с тем аграрные реформы на манер соседей отвергаются, потому что у них, мол, поля заросли бурьяном. Откуда тогда в наших магазинах такое обилие продуктов из соседних стран, не объясняется. Наверное, там голодают, чтобы накормить братьев-белорусов.

Ну а у нас, как в советское время, делается ставка на хозяйства-маяки типа агрокомбината "Снов". Только вот надежда с их помощью да с привлечением промышленных предприятий вытянуть село несколько напоминает технологию самовытаскивания из болота барона Мюнхгаузена.

Было, правда, сказано, и про необходимость привлекать к этому делу частника: нечего толстосумам тратить деньги на мерседесы и сомнительные мероприятия! Но поскольку в этом же контексте открытым текстом декларировалась ставка на административные "стимулы", трудно надеяться, что завтра отечественные толстосумы (кстати, покажите их!) гурьбой побегут зарывать денежки на колхозном "поле чудес".

Здорово, конечно, что ребята из БГУ на мировых первенствах по программированию затыкают за пояс парней из Гарварда. И про необходимость собственной Силиконовой долины — рая высоких технологий — красиво сказано. Только для этого мало дать головастым ребятам хорошие оклады. Сделать качественный рывок в технологическом развитии страны, перейти к информационному укладу можно лишь при мощном развитии тех процессов, которых нынешняя власть боится, как огня, — демократизации, создания гражданского общества, прозрачной государственной системы.

"Да, в этом послании сделана попытка дать ответы на актуальные вопросы сегодняшнего дня — от противостояния терроризму до развития высоких технологий, — отметил в интервью "Белорусским новостям" эксперт аналитического центра "Стратегия" **Валерий Карбалевич.** — *Но печальное противоречие в том, что смысл руководящих установок сводится к одному нехитрому приему — заставить работать на решение этих задач старую административно-командную машину".*

При этом, отмечает политолог, Лукашенко сам приводит яркие примеры ее неэффективности, говоря, например, о разбазаривании всяческих дотаций. Но вслед — звучит указание Совмину, чтобы давал деньги более избирательно. То есть не затрагиваются основы распределительной системы. И так во всем. Хотя вызовы 21-го века — это совсем другой уровень задач. Образно говоря, старой паровой машине приказывают взлететь. Но эта штука не летает!

Показателен в этом плане раздел послания, посвященный перспективам белорусского парламентаризма.

Обещание главы государства обеспечить "аккуратный" процесс выборов в парламент могло бы вдохновить прогрессивную публику. Да только вот дальнейшие откровения Александра Лукашенко на предмет того, каким ему видится законодательный орган нового созыва, наверняка повергли эту самую публику в уныние.

Ибо был изложен практически советский декоративно-квотный подход: надо достойно представить ветеранов, молодежь (надо понимать, не из оппозиционного "Зубра", а из идейно правильного БРСМ)... И наконец — *"хотя бы"* процентов сорок мест в Овальном зале надо презентовать женщинам.

О таком "справедливом" представительстве, как следует из послания, должна позаботиться местная власть. Да и сам официальный лидер не скрывает, что оставаться в стороне от процесса формирования нового созыва Палаты не намерен.

Все бы хорошо, но в демократических странах парламенты, призванные умело творить законы, являют собой элиту профессионалов, состоят из политиков высокой пробы, искушенных юристов и т.п. У нас же в модернизированной оболочке преподносится лозунг, что управлять государством может каждая кухарка.

Другое дело, что большевики были не так наивны, дабы на деле отдавать бразды правления кухаркам. Те только поднимали руки, когда требовался "одобрямс". И все было тип-топ.

А кто сказал, что нынешняя власть глупее?

("Белорусские новости".)

НУ І НУ

Для беларускіх выпускнікоў падрыхтаваны тэсты толькі па-руску

ГА "Таварыства беларускай мовы імя Францішка Скарыны" накіравала ліст міністру адукацыі Аляксандру Радзькову.

У ім сцвярджаецца, што пры дзяржаўным цэнтралізаваным тэсціраванні дыскрымінуюцца правы беларускамоўных выпускнікоў. Тэставыя заданні для выпускнікоў падрыхтаваныя толькі на рускай мове.

Тым самым, заяўляе ГА ТБМ, Міністэрства адукацыі парушыла шэраг артыкулаў дзеючага заканадаўства, якое гарантуе школьнікам роўныя лінгвістычныя магчымасці ў сферы адукацыі, — у прыватнасці, артыкул 6 Закона аб мовах і артыкул 50 Канстытуцыі.

Між іншым, ГА "Таварыства беларускай мовы" звярнула ўвагу на гэты абуральны факт яшчэ напярэдадні правядзення тэсціравання. Тады таксама на імя Аляксандра Радзькова быў адасланы пратэст. Але адказ прыйшоў з Рэспубліканскага інстытута кантролю ведаў. Цынізм чыноўнікаў здзівіў: у афіцыйнай паперы было заўважана, што тэсціраванне ў краіне добраахвотнае, а таму, маўляў, калі не разумееце паруску, можаце не праходзіць тэсты.

На гэты раз ГА ТБМ патрабуе ад міністра адукацыі службовага разбіральніцтва сітуацыі. Сёння беларускамоўныя школы засталіся ў асноўным на сяле. Яны складаюць чвэрць ад усіх школ краіны. Аляксандр Лукашэнка, як вядома, неаднойчы падкрэсліваў, што для выпускнікоў сельскіх школ трэба стварыць ільготныя ўмовы пры паступленні ў вышэйшыя навучальныя ўстановы. Відаць, стварылі...

Вольга ГРЫНЯВІЦКАЯ.

Курсы замежных валют

На 16 красавіка Нацыянальны банк Беларусі ўстанавіў наступныя афіцыйныя курсы валют:

1 долар ЗША — 2153,00 рублі
1 еўра — 2573,91
1 расійскі рубель — 75,25
1 аўстралійскі долар — 1586,55
1 балгарскі леў — 1322,32
1 дацкая крона — 345,69
1 СДР — 3136,88
1 ісландская крона — 29,31
10 японскіх іен — 198,04
1 казахскі тэнге — 15,62
1 канадскі долар — 1603,19
1 кувейцкі дынар — 7302,02
1 кыргызскі сом — 49,68
1 латвійскі лат — 3956,63
1 літоўскі літ — 745,12
1 малдаўскі лей — 182,23
1 нарвежская крона — 311,05
1 польскі злоты — 534,04
1 сінгапурскі долар — 1281,24
10.000 турэцкіх лір — 15,81
1 украінская грыўна — 404,21
1 англійскі фунт стэрлінгаў — 3851,61
1 чэшская крона — 79,88
1 шведская крона — 279,80
1 швейцарскі франк — 1663,19
1 эстонская крона — 164,48

БелаПАН.

НЕЛЬГА МАЎЧАЦЬ

Замест знішчаных курапацкіх крыжоў мы паставім дзесяткі і сотні новых!

Пішу, поўны абурэння і гневу, з нагоды новага (якога ўжо па ліку!), на гэты раз асабліва пачварнага варварства ў Курапатах, што было ўчынена напярэдадні вялікага хрысціянскага свята — Уваскрэсення Хрыстова. Менавіта гэтак вырашылі "адзначыць" свята (ці ім падказалі так зрабіць) нелюдзі, якія выцягнулі і кінулі на зямлю некалькі крыжоў на тэрыторыі Курапацкага мемарыялу з боку запраўкі, каля адрамантаванай дарогі Калодзішчы — Паўночныя могілкі. Услед за імі ішлі нягоднікі з бензапілой, якія парэзалі крыжы на кавалкі.

Я стаяў над гэтымі знявечанымі крыжамі і прасіў у Госпада — для сябе — цярпімасці і спакою: бо, калі б застаў нягоднікаў на месцы злачынства, то, баюся, не стрымаў бы сябе. Бо што можа адчуваць чалавек, якому парэзалі на кавалкі сэрца, які са сваімі сябрамі па Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — БНФ імкнецца рабіць усё, каб Народны Мемарыял у памяць незлічоных ахвяр таталітарызму стаўся явай.

Лес, крыжы, спакой і цішыня — такім простым і хвалюючым, як само вечнае жыццё, уяўляецца помнік тым, хто стварае яго ўласнымі рукамі і душой. І перш за ўсё — адкрывальніку жудаснай, грымнуўшай на ўвесь свет праўды аб курапацкай трагедыі Зянону Станіслававічу Пазьняку. Такі, узведзены народам, помнік не знікае і не марнее, пакуль жывы сам народ, бо кожнае новае пакаленне будзе несці сюды свае крыжы Памяці.

Але той, хто хацеў бы гэтую памяць знішчыць, ваюе і ваюе з Курапатамі. Непрыяцелі нашага нацыянальнага быцця, нашай свабоды і незалежнасці ідуць на любыя крокі, каб спаганіць палітую крывёю бязвінных ахвяр святыню. Але зло і цемра бяруць верх толькі тады, калі ім не супраціўляюцца. Варвары без сумнення ідуць па касцях продкаў, ды грубая сіла ніколі не была і не будзе перамогай цемры, а толькі сведчаннем яе амаральнасці, бязбожнасці і зла.

Так было ў 2001 годзе, калі "в честь" галоўнага бальшавіцкага "праздника" Кастрычніцкай рэвалюцыі (гэта — у XXI стагоддзі!) пачалі ламаць курапацкія крыжы, збіваць і катаваць абаронцаў магіл продкаў, кінулі на іх бульдозеры і АМАП з дубінкамі. Для сатаністаў не існуе ніякіх маральных перашкодаў — ні для тых, хто загадвае, ні для тых, хто выконвае нялюдскі загад. *"Мы, беларусы, павінны цяпер разумець, што будучыня нашай нацыі ў многім вырашаецца існаваннем Курапатаў. Гэта — наш духоўны знак, мера нашай якасці як народа і вымярэнне духоўнай сілы",* — кажа Зянон Пазьняк. І з гэтым цяжка не пагадзіцца.

Перад намі, людзьмі пачатку трэцяга тысячагоддзя, стаіць новы выклік. Уратаванне Курапат — не толькі пратэст супраць варварства, але і ствáральная праца ўсіх, каму дарагая годная будучыня Радзімы. Зрэзалі некалькі крыжоў? Мы мусім паставіць сотні новых! Нельга не быць удзячнымі нашым людзям, што жывуць не толькі ў Мінску, а і ў Гродне, Віцебску, Магілёве, Гомелі, Брэсце, Асіповічах, Лідзе, Шумілінскім, Шаркоўшчынскім, Браслаўскім раёнах і ў іншых мясцінах Беларусі, якія не забываюцца на Курапаты. На сабраныя імі добраахвотныя ахвяраванні грамадзян вырабляюцца крыжы, робіцца святая справа. Бескарыслівыя патрыёты, добрыя людзі аддаюць свой час і сілы дзеля добраўпарадкавання ўрочышча.

Мярзотнікі патапталіся па магілах, засмецілі іх — мы ачысцім гэтую зямлю, пасадзім кветкі!

Шаноўныя грамадзяне, землякі, суайчыннікі! Станавіцеся побач з тымі, хто аберагае спакой палеглых у Курапатах дзядоў і прадзедаў. Вырабляйце крыжы і стаўце іх на магілах, збірайце добраахвотныя ахвяраванні (іх можна прынесці па адрасе: **г.Мінск, пр-т Ф.Скарыны, д.133, кв.147).** Прыходзьце на курапацкія талокі па суботах — пажадана з уласным рыштункам.

Нагадваю, што бліжэйшая талака адбудзецца **17 красавіка а 11-й гадзіне.**

Само сабою, напярэдадні Радаўніцы ўсім нам трэба паспець упарадкаваць магілы сваіх родных. Але ці можам мы забыцца пра магілы землякоў, палеглых ад рук крывавых сталінскіх катаў?

Алесь ЧАХОЛЬСКІ,
адказны сакратар Управы сойма Кансерватыўна-Хрысціянскай партыі — БНФ.

Ученые полагают, что белорусско-российские отношения нуждаются в коренных изменениях

Стратегия белорусских властей по отношению к России практически не меняется со времен Вячеслава Кебича. По-прежнему все интеграционные процессы проходят по парадигме советского типа — восстановим хозяйственные связи.

Именно к такому выводу пришли авторы большого научного труда об отношениях Беларуси и России, который подготовила группа авторов во главе с Леонидом Заикой. На презентации этой книги авторы объяснили нынешний кризис в белорусско-российских отношениях следующими обстоятельствами. По их мнению, Владимир Путин начал четко артикулировать национальные интересы России. Его прагматический подход к интеграции показал, что Конституционный акт и многие другие документы, наработанные прежде, подлежат серьезной ревизии. Как считают ученые, прагматический подход вступил в резкое противоречие с прежним — политико-пропагандистским. Некоторые авторы даже высказали мнение, что существующая модель отношений не поддается рациональному изменению. Отсюда и возможные варианты развития событий — или глобальная ревизия старого и замена на новое, или напряженность в отношениях двух государств будет только нарастать.

Владимир ГЛОД.

Будзе Дом кіно

Рэспубліканскі Дом беларускага кіно плануюць адкрыць у ліпені ў будынку сталічнага кінатэатра "Партызан". Пра гэта паведаміў старшыня Беларускага саюза кінематаграфістаў (БСК) Ігар Волчак.

Плануецца, што там будзе абсталявана кінаканцэртная зала на 600 месцаў, фае, дзе можна будзе праводзіць выставы, зала для прэс-канферэнцый і відэапраглядаў, кафэ і г.д.

Галоўныя мэты Рэспубліканскага дома кіно — папулярызацыя беларускага кіно, нацыянальнага мастацтва, лепшых узораў сусветнага кіно, а таксама правядзенне паказаў, арганізацыя кіналекторыяў, семінараў і розных культурна-адукацыйных праграм.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

ЧУЛІ?

Мядзведзіца нарадзіла трох дзіцянят

У Жлобінскім гарадскім заапарку 8-гадовая мядзведзіца Буся нарадзіла трох медзведзянят. Гэта сапраўдная сенсацыя — як патлумачыла БелаПАН дырэктар заапарка Таццяна Чарняк, звычайна мядзведзі больш за адно дзіця наогул не нараджаюць.

Буся трапіла ў Жлобінскі заапарк у 4-гадовым узросце з цырка Юрыя Нікуліна, а яе партнёр Джын — з Растоўскага цырка. Паводле слоў Таццяны Чарняк, з цыркаў мядзведзяў раздаюць пасля таго, як яны перастаюць слухаць дрэсіроўшчыка. Калі ж своечасова знайсці новых гаспадароў не ўдаецца, жывёл забіваюць.

У гэтым плане Бусі і Джыну пашэнціла — для іх знайшлося месца ў Жлобінскім заапарку. Іх цяперашняе патомства — ужо трэцяе па ліку. Дзіцяняты нарадзіліся яшчэ зімой, аднак работнікі заапарка змаглі ўбачыць іх толькі цяпер, прычым толькі двух медзведзянят, трэці пакуль баіцца пакідаць сваё прыстанішча.

Усяго ў Жлобінскім гарадскім заапарку жывуць 238 асобін 78 відаў жывёл і птушак. Сярод іх — дзікі, рысі, пясцы-чарнабуркі, ламы, паўліны, серабрыстыя сазаны. Пры канцы мінулага года заапарк набыў пару насух — гэта рэдкія экзатычныя жывёлы.

Жывёлы туляцца на невялікай тэрыторыі ў 1,4 га. Праблем з харчаваннем і медыцынскім абслугоўваннем у заапарку няма. Як падкрэсліла Таццяна Чарняк, Жлобінскі райвыканкам аказвае ўсю неабходную дапамогу, забяспечвае поўныя комплексныя рацыёны нават для самых капрызных жывёл. Наведвальнасць заапарка высокая: толькі летась у ім пабывалі больш за 16 тысяч чалавек. Уся выручка ад продажу білетаў ідзе на куплю новых жывёл.

Лізавета АРЛОВА.

ПУЛЬС

Па картках паркоўкі

З 1 ліпеня плата за карыстанне ўсімі платнымі аўтастаянкамі ў Мінску, абсталяванымі паркаматамі, будзе рабіцца па безнаяўным разліку з дапамогай аднаразовых або абанементных картак паркоўкі. Пра гэта на прэс-канферэнцыі ў Мінгарвыканкаме паведаміў дырэктар унітарнага прадпрыемства "Гаражы, аўтастаянкі, паркоўкі" Павел Дубовік.

Аднаразовыя карткі паркоўкі на 60 і 20 хвілін ужо прадаюцца ў кіёсках "Саюздруку", шматразовыя карткі зараз рыхтуюцца да выпрабу. Пры гэтым прадугледжаны выпуск ільготных картак для інвалідаў, а таксама для жыхароў, якія маюць дазвол на бясплатную паркоўку ў дварах па месцы жыхарства.

Да 2006 года горад будзе разбіты на 6 зон абавязковай паркоўкі, на ўездах у горад і каля ўваходаў у метро будуць будавацца шматузроўневыя аўтастаянкі. Будаўніцтва ж плоскасных аб'ектаў пасля завяршэння будаўніцтва 44 гаражна-будаўнічых кааператываў і шасці аўтастаянак (на вуліцах Прушынскіх, Слабадская, Ляшчынскага, Сухараўскай) у сталіцы спыніцца, заявіў П.Дубовік.

"Мы ствараем механізм, які будзе стрымліваць напор аўтатранспарту на цэнтральную частку горада, прызначаную для адпачынку людзей", — падкрэсліў старшыня праўлення Беларускай асацыяцыі экспертаў на транспарце Юрый Важнік.

Лавінія АРЭШКА.

Ці любіце вы экалагічнае кіно?

23—24 красавіка ў сталіцы пройдзе першы Мінскі міжнародны фестываль экалагічнага кіно "Ekafilm". На ім будзе паказана 26 конкурсных і пазаконкурсных дакументальных, адукацыйных, анімацыйных фільмаў і сацыяльных ролікаў. Запланаваны тры прэм'ерныя паказы — фільм "Жывіце ў гармоніі" беларускага рэжысёра Ігара Бышнёва, "Лазневы дзень, ці Маленькая энцыклапедыя птушак" эстонскага рэжысёра Рэйна Марана. На фестывалі запланаваны прэм'ерны паказ поўнаметражнай стужкі "Дзяўчынка па імені Каліна" японскага рэжысёра Акіёсі Імадзэкі, якая расказвае пра лёс дзяўчынкі, што жыве ў чарнобыльскай зоне адсялення.

У дні фестывалю пройдзе "круглы стол" з удзелам журналістаў, кінематаграфістаў, навукоўцаў-эколагаў, прадстаўнікоў дзяржаўных устаноў і экалагічных арганізацый.

Юлія ЦЯЛЬЦЕЎСКАЯ.

На Гімалаі

Да актыўнай фазы ўзыходжання днямі прыступаюць удзельнікі першай беларускай экспедыцыі на шосты па вышыні "васьмітысячнік" планеты — вяршыню гары Чо-Ойю. Яе вышыня складае 8 тысяч 848 метраў.

Як паведаміў арганізатар экспедыцыі, старшыня Беларускай федэрацыі альпінізму Аляксандр Гадлеўскі, цяпер чацвёра беларускіх альпіністаў, якія стартавалі з Мінска 6 красавіка, ужо знаходзяцца на Паўночных Гімалаях на вышыні 4 тысячы метраў. Маршрут экспедыцыі вельмі складаны. Гара Чо-Ойю ў вясенні перыяд адметная багаццем снегу, нізкімі тэмпературамі (ніжэй за 50° С) і моцнымі ветрамі, хуткасць якіх можа перавышаць 200 кіламетраў за гадзіну.

Мяркуецца, што экспедыцыя завершыцца 16 мая.

Андрэй АЛЕКСАНДРОВІЧ.

Прыбытак «Прыорбанка»

Уласны капітал "Прыорбанка", найбуйнейшага прыватнага банка Беларусі, у першым квартале гэтага года вырас на 6 працэнтаў і склаў на 1 красавіка 200 млрд. рублёў (93 млн. долараў ЗША). Зарэгістраваны статутны фонд складае 25,8 млрд. рублёў.

Прыход аўстрыйскага "Райфайзенбанка" ў акцыянерны капітал пашырыў інвестыцыйныя магчымасці "Прыорбанка" і дазволіў прыцягнуць у краіну дадатковыя крэдытныя рэсурсы для наступнага фінансавання дзяржаўных прадпрыемстваў, прадпрыемстваў малога і сярэдняга бізнесу, крэдытавання насельніцтва. "Прыорбанк" акцэптаваны ва ўсіх замежных дзяржаўных агенцтвах страхавання экспартных кантрактаў і мае магчымасць прыцягваць замежныя крэдыты ў краіну без прадастаўлення гарантый з боку ўрада Рэспублікі Беларусь, што дазваляе фінансаваць доўгатэрміновыя інвестыцыйныя праекты.

Сцеражыцеся, хакеры!

Кампанія "Лабараторыя Касперскага", адзін з вядучых расійскіх распрацоўшчыкаў праграмных прадуктаў для засцярогі ад вірусаў, хакерскіх атак і спама, пашырае сваю прысутнасць на беларускім рынку. З красавіка 2004 года ў Беларусі пачаў працаваць афіцыйны прадстаўнік кампаніі.

"Лабараторыя Касперскага" была заснавана ў 1997 годзе.

Сёння адкрыты яе прадстаўніцтвы ў Вялікабрытаніі, Францыі і ЗША (Каліфорнія). Партнёрская сетка аб'ядноўвае больш за 500 кампаній па ўсім свеце.

Аляксей АРЭШКА.

Вясновыя турботы...

photo.bymedia.net

СПОВЕДЗЬ

Ад бацькі, маці, роднай зямліцы...

Аляксей МІКУЛІЧ, вядучы навуковы супрацоўнік Аддзела антрапалогіі і экалогіі Інстытута мастацтвазнаўства, этнаграфіі і фальклору Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі, доктар біялагічных навук, сапраўдны член Міжнародных акадэмій экалогіі і геранталогіі, лаўрэат Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь, намеснік старшыні Міжнароднай асацыяцыі беларусістаў

Род

Нарадзіўся я ў вялікай працоўнай сям'і Кацумараў на Міколу, 19 снежня 1934 г., у вёсцы Жарабковічы Ляхавіцкага павета Баранавіцкай воласці (тады Заходняя Беларусь, Польшча) другім па ліку дзіцем. Першы памёр ад запалення лёгкіх у гадавалым узросце. Пасля нарадзілася яшчэ трое дзетак.

Мой род па бацьку мае даволі старажытнае паходжанне. У ЦДАСтА (Масква) у фондзе 389, вопіс 1, справа 39, лісты 175—177 захоўваецца Пацвярджэнне Жыгімонта Аўгуста Станіславу Гзоўскаму аб перадачы маёнтка Ведзьма ў поўную ўласнасць (10 жніўня 1558 г). Сярод пераліčаных людзей цяглых называецца Манец Мікуліч разам з яго патужнікам Манюком.

Татаў дзед, а мой прадзед Ігнат нарадзіўся у шматдзетнай сям'і Міхала Янкава Мікуліча. Там жылі разам яго брат Пётр, сёстры Парася і Палуся, яшчэ два бацькавы браты — Бенедзікт і Мацей з жонкамі Мартай і Хрысцінай, дзецьмі Сальвесем, Іосіфам і Матэвушам. Зямлі мелі адну валоку. Было ў іх 3 кані, 4 валы, 2 каровы, 10 авечак, 5 свіней, 3 вуллі пчол (Нацыянальны гістарычны архіў Беларусі, фонд 142, вопіс 1, д. 1619. Інвентар іменія Ляхавічы, 1847 г.).

Ігнат ад прыроды быў надзвычай масцеравым чалавекам. Яшчэ ў сваім дзяцінстве я бачыў у нашым доме шмат самаробных прылад для сталярнай і бандарнай работы, яго рукамі зробленыя кадушкі, куфар, калёсы, сані, стол і табурэткі. Паколькі, нарадзіўшыся ў шматдзетнай сям'і, ён не атрымаў асабістага надзелу зямлі, то не меў права ажаніцца і вымушаны быў ад'ехаць на заробкі ў Амерыку. Праз колькі год вярнуўся дадому з доларамі, за якія купіў зямлю, ажаніўся. Вельмі любіў коней. Едучы па вёсцы на прыгожым жарабцы, ён вітаўся з аднавяскоўцамі на ангельскай абрэвіятуры "во цу мар ю" — нешта накшталт: "я бачу далёкае мора". Так і засталася за ўсімі яго нашчадкамі вясковая мянушка — "вацумары", а пазней — "кацумары". Нават маіх сыноў, якія раслі ў вёсцы, а потым часта наязджалі да сваіх дзядоў, дагэтуль называюць кацумаравымі дзецьмі.

Мой радавод па татавай лініі можна ўпэўнена падоўжыць менавіта да Манеца Мікуліча. Апошні быў цяглым (разам з канём) селянінам сярод іншых баяр і чэлядзі. ("Памяць. Гісторыка-дакументальная хроніка Ляхавіцкага раёна". Мн. 1989. С. 61—62). Бацькава маці Цанка паходзіла з баярскіх родаў Гадуноў і Лабажэвічаў з Нясвіжчыны (вёскі Хадатавічы і Жылічы).

Маці

Род маёй маці Лідзіі Адамаўны не меней знакаміты. Дзед Адам Кляменцьевіч нарадзіўся ў сям'і Левашоў, якая мела шмат гектараў ворыўнай зямлі, пашы і лесу. Дзед Адам атрымаў у надзел каля 10 га, навучыўся грамаце, пабудаваў на пачатку 20-х гадоў адзін з прыгажэйшых на вёсцы дамоў з ганкам на вуліцу. Меў пасаду пажарнага стражніка. У дзедавай сям'і нарадзілася шмат дзяцей, дажылі да сталасці 6 дачок і 2 сыны. Але надышоў верасень 1939 г. З гэтага часу я помню амаль кожны дзень свайго жыцця. І як радасна вёска сустракала Чырвоную армію! Колькі было кветак! Мора! У кожны дом запрашалі на пачастунак па некалькі вайскоўцаў. Калі мама падала на стол сала, агуркі з бульбаю, пайшла бяседа. Старэйшы, магчыма, афіцэр, кажа: "Мы принесли вам свободу от панов, теперь вы все будете равными!" На што атрымаў адказ: "Не, сынок, не параўняў Бог лесу, не параўнуеце вы людзей". У той жа дзень мы з мамаю пайшлі ў госці да дзеда Адама. Мне не споўнілася яшчэ пяці год. Дзед высока падняў мяне на рукі. Больш я яго ніколі не бачыў... Праз тыдзень тры вясковыя злыдні-галадранцы пад выглядам барацьбы з заможнымі сялянамі забілі самага дбайнага гаспадара. Вечная памяць яму і пашана ад нас, нашчадкаў.

Яго жонка, маміна маці Ганна, паходзіла таксама з пісьменнай сям'і ў Жарабковічах. Гэта род Праневічаў (у вышэй згаданай купчай — Пранкевічы), якіх яшчэ называлі Дарагенькімі. Чаму? А за тое, што мой прадзед служыў пісарам ва ўправе, і за напісаныя ім розныя афіцыйныя паперы ці скаргі яму плацілі залаты рубель. (Таму і "дарагенькі"). Маме дасталася ад яго пяцірублёвая манета. А ішоў тады ёй пяты год ад нараджэння ў траўні 1912 г.

Наогул, мама пражыла цяжкае жыццё. Нарадзілася ў блізнятах разам з братам Валодзем. Яе мама, а наша бабуля пры родах памерла, а дзеда праз два гады забралі на фронт у Першую сусветную вайну. Самых малых дзяцей забралі ў Мінскі прыют, які потым стаў і да апошніх год заставаўся дзіцячым прыёмнікам па Абутковай вуліцы. Абодва мае дзядзькі, маміны браты Міхаіл і Валодзя Левашы, адзін на пачатку дваццатых, а другі напрыканцы трыццатых, перайшлі праз мяжу з Заходняй Беларусі ў Савецкую Расію. Але іх лёс аказаўся далёка не аднолькавым. Калі першы быў прыняты і прызнаны, то другога палічылі за польскага шпіёна і накіравалі спачатку на вайну з японцамі на возеры Хасан, а потым на лесапавал у Комі, ГУЛАГ каля Ухты. Там ён згінуў і пахаваны. Яшчэ пры жыцці ён быу рэабілітаваны як палітычны вязень, лічу, ён мае права на гістарычную памяць і павінен быць занесены ў Кнігу памяці Ляхавіцкага раёна (гады жыцця 1912—1972).

Повязь

Цяпер пра сябе, аб тым, што помніцца з жыцця да- і пасляваеннай вёскі. Усе нашы вяскоўцы былі надзвычай працавітыя. Недзе да канца шасцідзесятых — пачатку сямідзесятых на сяле гультаявалі не болей як 2—3 п'янчугі.

Вучыўся я добра. Дома няньчыў малодшых братоў і сястру, улетку разам пасвілі кароў і авечак. Дзіцячымі гульнямі былі пікар, мячык, хованкі, манеўры, зімою — самаробныя канькі, санкі і лыжы. Амаль кожны вечар моладзь збіралася каля клуба. Раз на тыдзень прывозілі з райцэнтра кінаперасоўку. Пасля кіно хлопцы і дзяўчаты танцавалі, спявалі. Наша мама навучыла таньчыць дзяцей. Марыла, каб хоць хто з нас навучыўся граць на гармоніку. Асабліва весела праходзілі Калядныя і Велікодныя святы. Потым я ніколі не чуў столькі валачобных песень на вуліцы. Чуліся жарты, прыпеўкі, а часам і вострыя кпіны.

Сяляне ашчадна ставіліся да прыроды, берaглі навакольныя лугі і гаі. Кожная пара года звычайна помніцца па каляндарна-абрадавых песнях вясны (валачобныя і юраўскія), лета (купальскія і жніўныя), восені (вясельныя і спасаўскія), зімы (каляд і шчадровак). Бацькі заўсёды ішлі касіць і жаць, збіраць зёлкі абавязкова ў чыстай бялізне. Доўгімі зімовымі вечарамі збіраліся з кудзеляй па чарзе ў вялікіх хатах, там жа ладзіліся ігрышчы і вясёлыя гульні.

Жыхары суседніх сёлаў лічылі жарабкоўцаў даволі заможнымі. Думаю — не без падстаў. Справа ў тым, што нашы землі, асабліва ворыўныя, былі адны з лепшых у раёне. З болей чым ста двароў, можа, 5—7 гаспадарак лічыліся беднымі з-за непрацаздольнасці або шматдзетнасці гаспадароў. У большасці двароў трымалі 2—3 каровы, многа авечак, каня, а то пару і болей. Пачалі набываць механізаваныя прылады працы, такія як малатарні, малацілкі, конныя жнейкі і сенакасілкі. Са слоў маці, такая тэндэнцыя да заможнасці пачалася і захавалася з сярэдзіны 30-х гадоў — з польскага часу, нягледзячы на кароткую калектывізацыю саракавога года. Адразу пасля вайны, да ўтварэння калгаса ў 1949 г., працягвалі працаваць аднаасобна. Але ж новая ўлада, так званыя "другія саветы", аблажыла кожную сялянскую гаспадарку неверагодна высокімі падаткамі. Плацілі за кожную курыцу на двары, за кожнае пладовае дрэўца ў садзе.

Насуперак усім цяжкасцям вёска працягвала працаваць. Руплівы селянін ніколі не ўяўляў свайго жыцця без паўсядзённай работы. У першыя гады пасля суцэльнай калектывізацыі, а затым і меліярацыі чакалася значнае паляпшэнне сельскай гаспадаркі. Аднак, прывыкаючы да калектыўнай працы, чалавек паступова пачаў траціць беражлівасць да яе вынікаў, губляў руплівыя адносіны да асабістай уласнасці. Навукова неабгрунтаваная меліярацыя, празмерная хімізацыя глебы пачалі імкліва разбураць вёску і дасканаласць прыроды. Савецкая ўлада так і не здолела ўсвядоміць, што пазбегнуць біясацыяльных катастроф можна толькі праз непарушнасць экалагічных працэсаў, якія фарміравалі навакольны свет тысячагоддзямі. І сёння яшчэ не зніклі рытуалы мудрых продкаў, якія спрыяюць захаванню цыклаў народнага календара.

Сярод такіх традыцый і павер'яў нашых продкаў многія прысвечаны вадзе. Дагэтуль лічыцца, што крыніца адчыняе зямныя нетры, яе вада гаючая для чалавека і жывёліны. Без чалавечай памяці крыніца перасыхае. Беражлівыя, паважлівыя адносіны да вады (не плюнь, не напаскудзь) выхоўвалі і нас, дзяцей. Бацька зранку не рабіў шагу са свайго двара, не абмыўшы твар вадою. Да гэтага часу добра помняцца такія выслоўі: хлеб — бацька, вада — маці. Трэба пакланіцца, каб з ключа вады напіцца. Якая крыніца — такі і гаспадар. Красна рэчка берагамі. Карацей, без глыбіннай повязі з прыродай няма чалавечага жыцця.

А вёска Жарабковічы ўмела жыць, працаваць, спяваць, кахаць, вучыцца. Вядомы фальклարыст і музыка, пазней — народны артыст СССР Генадзь Цітовіч кіраваў вясковым хорам, Міхась Раманюк вывучаў строі адзення. Традыцыйная духоўная культура сяла трымалася недзе да васьмідзесятых гадоў. Зараз гэта новая вёска, там жывуць іншыя людзі, многія з якіх мне мала вядомыя.

У 1998-м, на 87-м годзе жыцця памерла наша дарагая мама. Вельмі шмат яна паспела расказаць пра сваіх, а таксама бацькавых дзядоў і прадзедаў. Тата памёр раней — у 1984 г. Апошнія дванаццаць год, ужо цалкам страціўшы зрок, мама заставалася мудрай жанчынай, выхоўвала нас у павазе да людзей і навакольнай прыроды, даглядала сябе і дом свой у чысціні, помніла Бога і продкаў. Яна навучыла нас шанаваць дрэва, культ якога быў вельмі распаўсюджаны ў старажытнасці. Мы ніколі не разбурылі гняздо ластаўкі ці якой іншай птушкі. Дзякуй табе, мама, за навуку! На жаль, сёння сапраўды не пазнаць ваколіцы Жарабковіч: высушана Кругліца, знішчаны Яцкаўскі алешнік, даўно няма Буракоўцаў і Валуя, зніклі Асадніцкія лугі. Прыродзе нанесена вялікая шкода...

Навука

Колькі слоў пра тагачасную школу. Цікавымі і разумнымі, строгімі і патрабавальнымі нашымі выхавацелямі і настаўнікамі помняцца Пятрусь Ждановіч, Яўген Булат і іншыя. Бацькі заахвочвалі сваіх дзяцей вучыцца. На вялікі жаль, сялянская праца, асабліва калектыўная, з кожным годам губляла сваё выхаваўчае прызначэнне. За яе ні калгас, ні дзяржава ніколі адпаведным чынам не разлічваліся матэрыяльна. І моладзь пацягнулася да гарадскога жыцця, асабліва дзецюкі пасля службы ў арміі. Наш клас скончылі разам са мною потым вядомыя аграномы, настаўнікі. Напрыклад, Іван Карповіч, які нядаўна памёр на Слонімшчыне, пісаў прыгожыя лірычныя вершы, Вася Лойка стаў адмысловым аграномам, як і Валодзя Каляда, Сцёпа Праневіч — вайскоўцам.

Сам я пасля фельчарска-акушэрскай школы і службы у ваенна-марской авіяцыі вучыўся ў Мінскім медыцынскім інстытуце, на працягу трох год працаваў лекарам. Пасля адкрыцця пры Акадэміі навук мэтавай аспірантуры па генетыцы чалавека і антрапалогіі мяне накіравалі на вучобу ў Маскоўскі дзяржаўны універсітэт. Па тэме дысертацыі пабываў ці не ў кожным раёне Беларусі і на памежных тэрыторыях. Пасля абароны кандыдацкай дысертацыі па матэрыялах навуковых даследаванняў напісаў 7 навуковых манаграфій. Адну з іх "Генагеаграфія сельскага насельніцтва Беларусі" ў 1991 г. абараніў у якасці доктарскай дысертацыі. На новым метадычным і метадалагічным узроўні былі вывучаны экалагічны і гістарычны аспекты зменлівасці спадчынных прыкмет сучаснага насельніцтва. Зараз рэкамендавана да выдання апошняя кніжка "Беларусы ў генетычнай прасторы". Маю ганаровыя званні сапраўднага члена дзвюх Міжнародных грамадскіх акадэмій — экалогіі і геранталогіі.

Апошнія 10 год мае навуковыя даследаванні скіраваны на вывучэнне ўплыву чалавека на стан прыроды і прыроды — на яго здароўе. Гэтай тэме прысвечана навукова-папулярная кніжка "Прырода чалавека, чалавек у прыродзе". Калі гармонія ўзаемаадносін паміж грамадствам і навакольным светам не вернуцца на добразычлівую глебу, бяда напаткае нашых нашчадкаў вельмі хутка. Гэткую навуку, гэткую школу дае нам само жыццё.

На здымку канца 50-х гадоў мінулага стагоддзя — часцінка роду Мікулічаў: мой тата Ігнат, мама Ліда і брат Іван (сядзяць — злева направа); я, сястра Вольга і брат Міхаіл (стаяць злева направа).

Аўтар.

Пагроза

Поруч вывучаюцца генетычныя і біякультурныя магчымасці адаптацыі (прыстасаванасці) сучаснага чалавека да экалагічна новых умоў існавання. Генафонд беларускага сельскага насельніцтва дазваляе сцвярджаць: яшчэ недзе да 60-х гадоў XX стагоддзя была ў яго трывалая здольнасць прыстасоўвацца да рэзкіх змен як сацыяльных, так і прыродна-экалагічных. Але змена сельскага ўкладу жыцця на гарадскі ўклад у першым-другім пакаленнях правакуе новыя хваробы цывілізацыі: алкагалізм, наркаманію, псіханеўралагічны дыскамфорт. У сваю чаргу павялічваецца рызыка мутагеннага і анкагеннага ўплыву на генетычны стан нашых органаў і тканак, асабліва пры сукупным уздзеянні мутагенаў і канцэрагенаў хімічнага і радыеактыўнага паходжання.

Мяняецца і духоўны стан моладзі, губляюцца асновы традыцыйнай культуры экалагічных паводзін, знікаюць этнічная самасвядомасць і гістарычная памяць.

Новыя матэрыялы даследаваных на малекулярным узроўні гарадскіх і сельскіх жыхароў дазваляюць удакладніць прынцыпы фарміравання іх магчымасці да новых умоў. З падобнымі даследаваннямі трэба вельмі спяшацца, каб цалкам расшыфраваць геном сучасных папуляцый чалавека. Бо кожны год у паловы і болей жыхароў Беларусі ўпершыню выяўляюцца тыя ці іншыя паталогіі, смяротнасць на працягу апошняга дзесяцігоддзя значна перавышае нараджальнасць, чаго не было спрадвеку (акрамя войнаў і эпідэмій). Варта ўсвядоміць: мы можам знікнуць наогул.

Таму разам з навуковай дзейнасцю мы з калегамі не стамляемся актыўна прапагандаваць экалагічныя веды сярод насельніцтва, весці прафілактычную дзейнасць. Дзеля гэтых мэтаў патрэбны супольныя намаганні навукоўцаў, лекараў, выкладчыкаў, экалагічных чыноўнікаў пры свабодным доступе да экалагічнай і медыцынскай інфармацыі, у правядзенні незалежнай экспертызы, дзяржаўнага экалагічнага маніторынгу чысціні пітной вады і паветра, прадуктаў харчавання. Галоўная мэта — праз сродкі масавай інфармацыі, на радыё і тэлебачанні дабівацца ад заканадаўчых арганізацый і ўладных устаноў прыняцця і выканання адпаведных законаў, іншых юрыдычных дакументаў па захаванні здароўя людзей, ахове водных рэсурсаў, лясных масіваў, зямных нетраў.

На жаль, нашыя захады не заўсёды бываюць плённымі. Як сказаў паэт — гіне свет без вайны: меліярацыя, хімізацыя, радыяцыя — скрозь наступаюць яны".

Але нікому не павінна быць дазволена пляжыць зямлю, рабаваць карысныя выкапні, прыродныя рэсурсы, забруджваць навакольнае асяроддзе. Усё гэта багацце належыць не толькі нам і нашым нашчадкам. Выхаванне экалагічна свядомых паводзін праводзіцца нашымі сябрамі ў школах, запісы выступаў распаўсюджваюцца на аўдыё- і відэакасетах сярод вучняў. Менавіта зараз можна набыць нашу навукова-папулярную кнігу "Ён і Яна: эцюды па генетыцы і эвалюцыі полу". Дзве міжнародныя па тэмах праблемы экалогіі культуры і духоўнасці і "Дэмаграфічныя праблемы Беларусі" былі скіраваны да вырашэння неадкладнейшых патрэб грамадства.

Прысвоенае мне разам з супрацоўнікамі аддзела антрапалогіі і экалогіі Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі за комплекс навуковых работ па тэме "Чалавек і яго біякультурная адаптацыя" ганаровае званне лаўрэата Дзяржаўнай прэміі Рэспублікі Беларусь абавязвае працаваць яшчэ больш напружана і самаадданa. Менавіта зараз разам з расійскімі і польскімі калегамі працягваецца новая серыя даследаванняў сучаснага насельніцтва па размеркаванні структур ДНК на малекулярным узроўні, у залежнасці ад сацыяльнага і экалагічнага прэсінгу на здароўе чалавека і яго псіхалагічны настрой. Прынцыпам аховы Прыроды і Чалавека павінна стаць захаванасць усёй біялагічнай разнастайнасці, без чаго немагчымыя ўстойлівае развіццё грамадства, будучыня нашых нашчадкаў.

Гэта якраз тое, пра што, не валодаючы навуковымі тэрмінамі, даводзілі мне змалку мае мудрыя бацькі. З іх цёплай хаты пачынаецца дарога ў свет розуму і добрых спраў не толькі для мяне...

ДВА ВЗГЛЯДА

Пока владельцем земли не будет тот, кто на ней работает, успехов в аграрном секторе не видать

Указ № 138 называется так — "О некоторых мерах по финансовому оздоровлению сельскохозяйственных организаций и привлечению инвестиций в сельскохозяйственное производство".

На президентском сайте в Интернете этому документу уделено большое внимание. Говорится, в частности, что Указ закрепляет комплекс первоочередных мер по повышению эффективности сельскохозяйственного производства и является юридической основой реализации ряда конкретных шагов по возрождению села.

Одним из новых направлений возрождения АПК становится приход в этот сектор предпринимательских структур. Подчеркивается, что объявленная президентом Республики Беларусь инициатива о передаче убыточных хозяйств предпринима телям в управление нашла положительный отзыв у представителей деловых кругов (как хочется желаемое выдать за действительное! — **Ред**).

Сейчас данная инициатива подкреплена мерами государственной поддержки. Указ предусматривает предоставление юридическим лицам, которые до 1 января 2006 г. стали владельцами имущества убыточных сельскохозяйственных организаций, отсрочки и рассрочки до пяти лет выплаты долгов этих убыточных хозяйств.

Несомненно, это значимый шаг со стороны государства в направлении повышения инвестиционной привлекательности отечественного агропрома.

Согласно документу, сельскохозяйственным организациям до 1 января 2009 г. предоставляется отсрочка по погашению задолженности по налогам и иным обязательным платежам в республиканский бюджет, а также задолженности за потребленные газ, электрическую и тепловую энергию. Это даст возможность сельхозпредприятиям вкладывать больше средств в техническое и технологическое обновление, реализовать бизнес-планы по выводу убыточного и низкорентабельного производства из кризиса, направлять деньги на развитие социальной сферы села.

В целом принятие закрепленных в Указе мер позволит значительно улучшить финансовое положение сельскохозяйственных организаций, уменьшить нагрузку на бюджет, привлечь инвесторов и повысить их заинтересованность в реорганизации убыточных хозяйств, гарантируя им стабильные долгосрочные преференции.

Примечательно, что предложения многих участников дискуссии на тему возрождения села, развернутой на сайте президента Республики Беларусь, совпадают с положениями нового указа. Так, авторы ряда посланий высказывались о необходимости отсрочки выплаты или списания долгов сельхозпроизводителям, которые потенциально могут выйти в категорию прибыльных. Кроме того, по мнению людей, неподъемные для предприятий долги как раз и тормозят приход в агропромышленный комплекс инвесторов.

Участники дискуссии считают, что земле сегодня необходим крепкий хозяин, способный наладить эффективное сельхозпроизводство, желающий работать на этой земле долгие годы и лично заинтересованный в результатах своего труда. Указ президента Республики Беларусь № 138 создает для этого необходимые условия.

В целом новый нормативный правовой акт призван кардинально изменить ситуацию, сложившуюся на сегодняшний день в агропромышленном комплексе страны, дать толчок развитию сельскохозяйственного производства, сделать его инвестиционно привлекательным. Это шанс сотням убыточных хозяйств преодолеть кризис, наладить эффективное производство и стать прибыльными.

Так комментирует Указ №138 президентский сайт. А вот мнение эксперта.

Указ не решает главного вопроса

Никакие льготы не сделают инвестиции в сельское хозяйство привлекательными, пока не будет решен самый главный вопрос — о земле. Об этом в беседе с корреспондентом БелаПАН заявил председатель исполкома республиканского общественного объединения "Альтернатива — XXI" Сергей Балыкин, комментируя вступивший в силу 23 марта Указ президента № 138 "О некоторых мерах по финансовому оздоровлению сельскохозяйственных организаций и привлечению инвестиций в сельскохозяйственное производство".

"Указ президента предоставляет различные льготы потенциальным инвесторам в сельское хозяйство Беларуси, но он не решает и не может решить самого главного вопроса — вопроса о передаче инвесторам права собственности на землю, — сказал независимый эксперт.

— Без этого все эти льготы превращаются в пустоту, поскольку инвесторам предлагается приобретать долги сельскохозяйственных предприятий, которые зачастую превышают стоимость их основных средств".

При этом С.Балыкин напомнил, что, согласно Конституции, земли сельскохозяйственного назначения находятся в исключительной собственности государства и частная собственность на такого рода земли не допускается.

"Даже отсрочка в уплате долгов не решает проблему сельскохозяйственных предприятий", — отметил председатель исполкома РОО "Альтернатива — XXI".

— Эти проблемы были бы намного более эффективно решаемы при помощи механизма банкротства — ликвидации убыточных сельхозпредприятий, списания их задолженности и передачи имущества более эффективным собственникам. Но, к сожалению, применению механизма банкротства в сельском хозяйстве мешают идеологические установки руководства страны".

Лидер общественного объединения также отметил, что, поскольку "оборот земли сельскохозяйственного назначения в стране запрещен, то это не позволяет использовать землю как высоколиквидный актив, например, в качестве залога для получения банковских кредитов".

ПОЧЕМУ?

Сам себе вопросы задаю

А их накопилось — воз и маленькая тележка. Ну, например: почему мы живем все хуже и хуже, а на зарплаты и пенсии при всем их "повышении" можно купить все меньше и меньше? Почему после десяти лет задуривания наших голов интеграцией с Россией с нами мало считаются в той же России и во всем остальном мире? Почему в теле- и радиоэфире, на страницах официальных газет ничего не узнаешь о точке зрения на происходящее деятелей демократического толка, да и простых людей, которые говорят не "что изволите?", а правду о народной нищете и беспросветье?

Сам себе отвечаю: потому что власти закрыли всем рты своими законами и декретами, астрономическими штрафами, нарами за голос протеста. И есть люди, которые смирились с этим и не верят, что уже можно что-то изменить. А я верю: надо только не сидеть как мышь под веником.

Конечно, не о баррикадах и революциях веду речь — в XXI веке это недопустимо. А о том, чтобы каждый встряхнулся и спросил сам себя, как и я: а кто же всё, что нас сегодня возмущает, допустил? Разве не мы сами во многом виноваты? Своим равнодушием, апатией, неверием в собственные силы мы, подчас того не сознавая, "выбрали" себе эту жизнь. Голосовали, не слишком утруждая себя раздумьем: понимаем ли, кого выбираем, и зачем галочку ставим в бюллетене, где начальство укажет? А теперь ахаем, клянем судьбу.

Давайте повинимся перед собой, людьми, детьми и внуками за прошлые ошибки, чтобы не наделать новых. Давайте стряхнем страх и станем поддерживать тех, кто заслужил наше уважение и доверие. Тогда не придется в отчаянии вновь и вновь вздыхать: и когда этот беспредел закончится? Мы сами с ним справимся, и внуки скажут нам спасибо.

Александр Константинович ФЕДОРЧЕНКО, участник Великой Отечественной войны.

г. Речица.

З Полацка пацягнула тытунём

1 мільярд цыгарэт у год — такую дзяржаўную квоту на выпуск вельмі ходавай прадукцыі атрымала ў выніку некалькіх год чакання і "прабівання" розных інстанцый Полацкае беларуска-багамска-расійскае сумеснае тытунёвае прадпрыемства "Белпрото".

Нягледзячы на ўсім вядомую шкоду ад палення тытуню, кіраўніцтва горада вельмі задаволена стварэннем СП. Па-першае, яно скараціла на 120 чалавек чаргу беспрацоўных, а па-другое, частка прыбытку ад продажу тытунёвых вырабаў (а іх будзе каля 15 назваў) пачне паступаць у гарадскую казну і дапаможа выканаць напружаную фінансавую праграму.

Першыя полацкія цыгарэты з фільтрам у пачках з фірменным знакам "БП" паступяць у гандлёвую сетку ў канцы красавіка.

Сяргей БУТКЕВІЧ.

У рэйтынг-лісце нацыянальных футбольных зборных Беларусь апусцілася з 78-га на 83-е месца

У новым штомесячным рэйтынг-лісце нацыянальных зборных, распаўсюджаным 14 красавіка Міжнароднай федэрацыяй футболу (ФІФА), Беларусь апусцілася з 78-га на 83-е месца, а колькасць набраных ёю ачкоў паменшылася з 511 да 500. Суседзямі Беларусі ў цяперашнім рэйтынгу з'яўляюцца Гватэмала (502 ачкі) і Гана (498).

Вось як выглядае дзесятка лідэраў.

1. Бразілія — 840
2. Францыя — 821
3. Іспанія — 790
4. Мексіка — 742
5. Галандыя — 740
5. Аргенціна — 740
7. Германія — 735
8. Турцыя — 732
9. Чэхія — 729
10. Англія — 724

Рэйтынг сапернікаў зборнай Беларусі па 5-й адборачнай групе чэмпіянату свету 2006 года:

11. Італія — 722
36. Славенія — 625
38. Нарвегія — 616
61. Шатландыя — 540
104. Малдова — 432

Усяго ў рэйтынг-ліст ўключаны 204 нацыянальныя зборныя.

Дзмітрый УЛАСАЎ.

ЧТО ПРОИСХОДИТ В МИРЕ

Усама бен Ладен предложил Европе мир

Межарабский телеканал "Аль-Арабия" передал аудиозапись — как предполагается, от лидера организации "Аль-Кайеда" Усамы бен Ладена. Голос на пленке заявляет, что Усама бен Ладен предлагает мир Странам Европы в случае, если они "перестанут нападать на мусульман".

В Румынии сносят Мавзолей коммунистических героев

В Бухаресте начались работы по сносу здания Мавзолея коммунистических героев, на месте которого будет построен православный кафедральный собор. До прошлой недели Мавзолей числился в списке памятников культуры, находящихся под защитой государства. Останки захороненных там коммунистических руководителей были вынесены и перезахоронены сразу после демократических перемен в стране в 1989 году. В последние недели противники сноса Мавзолея организовали ряд акций протеста. Критике подвергся и план строительства церкви. Поддержало его правительство Румынии, однако против выступил мэр столицы.

Рабочие обнесли здание Мавзолея оградой и начали снос, который займет около шести месяцев.

Китай заявил, что Тайвань никогда не получит независимости

"Китай сделает все возможное для мирного и безболезненного воссоединения страны, но никому не позволит отделить Тайвань от Китая в любой форме", — заявил глава китайского военного ведомства. "Проблема Тайваня касается не только суверенитета и территориальной целостности Китая, она также влияет на американо-китайские отношения, мир и стабильность во всем азиатско-тихоокеанском регионе", — продолжил он. Глава Центральной военной комиссии Китая Цзян Цзэминь на встрече с вице-президентом США Диком Чейни выразил надежду, что США прислушаются к этой точке зрения и не будут поддерживать идею независимости Тайваня. Это только укрепит американо-китайские отношения, подчеркнул Цзян Цзэминь.

Китайский лидер считает, что двухсторонние отношения развиваются успешно, удалось найти взаимопонимание во многих областях, в том числе и в военной, несмотря на различия между Китаем и США. Чейни также дал позитивную оценку американо-китайским отношениям, сказав, что две страны продуктивно сотрудничают, и американское правительство будет продолжать поддерживать политику "Одного Китая", не делая каких-либо односторонних шагов, направленных на изменение статуса Тайваня.

Кофи Аннан готов отсрочить референдум по объединению Кипра

Глава ООН Кофи Аннан изменил свою позицию по референдуму по вопросу объединения Кипра. Если ранее он настаивал на том, что референдум должен состояться 24 апреля, то теперь, ввиду явной угрозы неудачи голосования, он предложил отложить его до того момента, когда греческая часть Кипра вступит в Евросоюз. "Одной из партий было выдвинуто предложение об отсрочке референдума с тем, чтобы дать политикам больше времени, однако его не поддержали другие партии. Если киприоты греческой и турецкой сторон, при поддержке правительств Греции и Турции, попросят об отсрочке, это будет шаг, на который мы будем обязаны отреагировать. Однако пока подобных просьб не поступало", — заявил Аннан журналистам.

Идею отсрочки выдвинула AKEL — крупнейшая политическая партия греческого Кипра. Ее лидеры положительно относятся к идее возможного объединения острова, однако настаивают на переносе референдума на шесть месяцев.

Иракские боевики расстреляли одного из итальянских заложников

Иракские боевики, похитившие четырех граждан Италии, расстреляли одного из заложников, сообщает "Рейтер" со ссылкой на арабский спутниковый телеканал "Аль-Джазира". По данным журналистов канала, боевики также угрожают расстрелять остальных итальянцев. В редакцию "Аль-Джазиры" попала пленка с записью расстрела итальянца, однако журналисты отказались показать запись в эфире. "Мы не покажем эту запись, поскольку она слишком кровавая", — заявил корреспондент канала агентству. По его словам, боевики расстреляли итальянца в ответ на недавний отказ премьер-министра Италии Сильвио Берлускони вывести войска страны из Ирака.

Тем временем министр иностранных дел Италии Франко Фраттини заявил, что не может официально подтвердить информацию об убийстве одного из итальянцев. "Мы надеемся, что это сообщение окажется неправдой", — заявил он, комментируя известие в прямом эфире итальянского телевидения.

Американцам в каждом «омаре» мерещится помощник бен Ладена

Путаница между французским названием лобстера и именем одного из лидеров "Талибан" заставило офицера французского спецназа сменить свое кодовое имя. Офицер, командующий подразделением французских морских пехотинцев, выбрал себе радиопозывной Homard, что на французском языке означает "лобстер". Но для американцев Homard звучит как "омар" — мулла Омар, одноглазый лидер движения "Талибан" и помощник бен Ладена. Поэтому радиопереговоры французов воспринимались как выходы в эфир муллы Омара. По настойчивой просьбе американцев радиопозывной француза был заменен на другой, какой именно — не сообщается.

Подразделение морской пехоты входит в состав французских войск, отслеживающих деятельность "Аль-Кайеды" на юго-востоке Афганистана.

На изнанке Туринской плащаницы обнаружили второе изображение лица

Итальянские ученые, обработав фотографии Туринской плащаницы, обнаружили на обратной стороне покрывала второе изображение мужского лица, сообщается на сайте газеты The Independent. Обратная сторона плащаницы была впервые исследована лишь в 2002 году, когда во время реставрации с христианской реликвии сняли нашитую в 1534 году подкладку. Компьютерный анализ показал, что изображение на изнаночной стороне совпадает с изображением на лицевой.

Хотя ученые получили достаточно смутные очертания лица, они смогли различить нос, глаза, волосы, бороду и усы. Обнаружить отражение тела на изнанке покрывала не удалось. В докладе, опубликованном в журнале Journal of Optics A: Pure and Applied Optics, подчеркивается, что изображение на обеих сторонах плащаницы располагается на поверхности ткани и не затрагивает нитей, находящихся внутри. Ученые выдвигают гипотезу о том, что следы на покрывале могли образоваться в результате коронного разряда. Такой разряд может возникнуть, когда тело находится в ионизированной атмосфере в электрическом поле.

В 1988 году Ватикан одобрил исследование плащаницы радиоуглеродным методом. После этого ученые трех лабораторий в Цюрихе, Окфорде и Тусоне, США, установили, что искусная подделка была создана с 1260 по 1390 годы. По их мнению, изображение появилось в результате простых химических реакций.

Согласно религиозной точке зрения, в Туринскую плащаницу было завернуто тело Иисуса Христа после снятия с креста. Реликвия длиной 4 метра и шириной 1 метр считается одним из доказательств воскресения мессии.

Джорж Буш зарабатывает меньше своего заместителя

Белый дом обнародовал налоговую декларацию президента США. В минувшем году общий доход Джорджа Буша составил 822.166 долларов, из которых было уплачено 227.490 долларов подоходного налога — 28 процентов от всей суммы. Президент и его жена в качестве источников дохода указали президентскую зарплату, проценты по капиталовложениям и прибыль, полученную от акций. В 2003 году чета Бушей заработала меньше, чем в предыдущем.

Семейство также выплатило 95.043 доллара на благотворительность, а также заплатило 21.352 доллара в качестве налога на доход с недвижимого имущества за свое ранчо в Техасе.

Белый дом также раскрыл налоговую декларацию вице-президента Дика Чейни и его жены Линн. Доход этой семьи составил 1,3 миллиона долларов, налоговые выплаты — 253.067 тысяч. Среди источников средств — платежи по отложенной компенсации от компании Halliburton, которую он возглавлял до августа 2000 года. Компенсация включает в себя средства, заработанные Чейни в 1999 году на посту главного исполнительного директора компании. В заявлении, выпущенном администрацией вице-президента, указано, что размер выплат фиксирован, и никак не зависит от размеров нынешних прибылей Halliburton. Аналогичное заявление его офис выпускал и в прошлом году.

Милошевич призывает в свидетели Блэра и Клинтона

Слободан Милошевич, самостоятельно защищающий себя перед судом Гаагского трибунала, попросил вызвать в качестве свидетелей по делу о его военных преступлениях британского премьер-министра Тони Блэра и бывшего президента США Билла Клинтона. Милошевич представил Международному трибуналу в Гааге список из 1631 человека, которых он хотел бы пригласить в качестве свидетелей, сообщил адвокат Зденко Томанович. Первоначальный список содержал 5337 фамилий, но был сокращен судом почти в 5 раз.

Блэр и Клинтон были ключевыми фигурами, стоявшими за 11-недельной бомбардировкой Югославии в 1999 году, а Клинтон, помимо этого, был у власти, когда США разорвали мирный договор, закончивший Боснийскую войну 1992—1995 годов.

Кроме лидеров Соединенных Штатов и Великобритании, Милошевич просит вызвать в качестве свидетелей Мадлен Олбрайт, бывшего госсекретаря США, и Робина Кука, бывшего британского министра иностранных дел. "Тот факт, что Милошевич представил список свидетелей, еще не означает, что все они появятся в суде", — заявил официальный представитель трибунала.

Ненужные вещи можно выбросить на Луну

Всего за 6 миллионов долларов любой желающий сможет отправить на Луну 22 фунта (около 11 килограммов) ненужных в хозяйстве вещей, будь то неудачные фотографии, компакт-диски нелюбимых исполнителей или любые другие вещи. Можно оставить заявку на интернет-аукционе eBay и компания Orbital Development отправит груз прямо на Луну. Упакованный в специальный контейнер груз победителя аукциона будет размещен на частном космическом корабле, который примерно через 1,5 года врежется в лунный грунт на скорости почти 6 тысяч километров в час.

Аэрокосмическая компания, организовавшая этот проект, Orbital Development, из города Карсон-Сити, штат Невада, отмечает, что после столкновения с лунной поверхностью сохранность груза, конечно, гарантирована быть не может, однако руководство компании надеется на то, что это тоже вносит свой вклад в привлекательность проекта. Хотя до сих пор еще никто не согласился уплатить 6 миллионов долларов, президент компании Грегори Немиц уверен, что очень скоро с ними свяжется сторона, заинтересованная в том, чтобы оставить свой след на Луне.

"Проект MoonCrash, вероятно, покажется привлекательным скучающему богатому парню, который устал играть в свои радиоуправляемые самолетики и хочет перейти на следующий уровень", — отметил Немиц.

У СОСЕДЕЙ

О чем Квасьневский говорил с Бушем?

Президенты Польши и США в ходе телефонной беседы обсудили ситуацию в Ираке. Они сошлись во мнении, что ситуацию в Ираке нужно стабилизировать посредством борьбы с экстремальными элементами. По мнению Джорджа Буша и Александра Квасьневского, власть в Ираке должна перейти в руки иракцев до 30 июня текущего года. Президент США выразил благодарность польским солдатам, а также польскому командованию международной дивизией за профессиональное выполнение миротворческих задач.

Подобные беседы президент США провел с руководителями Италии и Сальвадора. По словам пресс-секретаря Белого дома Скота Макклеллана, руководители всех стран, в том числе и президент Польши, были едины во мнении о необходимости продолжить оказание помощи народу Ирака в построении свободного и демократического государства и подтвердили свое намерение "довести начатое дело до конца". В Ираке находятся 3 тысячи итальянских, 2,5 тысячи польских и 380 сальвадорских военных.

Приоритеты кандидата на пост главы

Борьба с безработицей, бедностью, обеспечение гражданам полного доступа к медицинским услугам, а также оптимальное использование финансовой помощи ЕС после вступления Польши в эту организацию — это задачи, которые в качестве приоритетных назвал кандидат на пост главы нового правительства Польши Марек Белька.

В настоящее время Марек Белька проводит консультации с политическими партиями с целью обеспечения новому Кабинету парламентского большинства, сообщает польское радио. Кандидат на пост главы правительства Польши заявил, что он намерен в дальнейшем сотрудничать с министром экономики Ежи Хауснером, главой МИДа Влодзимежем Цимошевичем и главой оборонного ведомства Ежи Шмайдзинским. Напомним, что действующий премьер Лешек Миллер заявил о готовности уйти в отставку 2 мая, непосредственно после официального вступления Польши в ЕС.

Европейский Давос с польским акцентом

Городские службы Варшавы готовятся к проведению Всемирного экономического форума, который пройдет с 28 по 30 апреля в центре польской столицы и завершится как раз за день до самого крупного расширения в истории Европейского Союза. Место для проведения дискуссии о будущем Европы выбрано неслучайно. Ведь Варшава — столица самого большого по территории и населению государства — нового члена ЕС

Около одной тысячи политиков, бизнесменов и представителей неправительственных и международных организаций собираются принять участие в Варшавском форуме. Основной фокус обсуждений будет направлен на тему перемен в глобальной экономике и международном порядке в связи с расширением Европейского Союза.

Для организаторов форума, несомненно, главная задача — это обеспечение возможности продвинуть польские компании на европейский рынок, а также демонстрация инвестиционной привлекательности Польши.

К центральноевропейскому Давосу готовятся и антиглобалисты. По предположениям организаторов, в дни проведения саммита Варшаву намерены посетить около двух тысяч противников глобализации, так что особенно идет подготовка специальных мероприятий в области безопасности. Принято решение на три дня работы форума перекрыть четыре квартала вокруг гостиницы "Виктория" в квадрате 3 на 3 километра. Тем, кто живет и работает в этом районе, будут выданы специальные пропуски. На три дня закроются офисы, школы, театры, музеи, находящиеся в этой зоне. Мэрия оплатит школьной администрации за то, чтобы на эти дни школьники были вывезены за пределы города в дома отдыха. На эти цели уже выделено 1,5 миллиона евро.

Подготовлены 12 тысяч полицейских, которые будут следить за порядком и сдерживать напор антиглобалистов в район проведения форума.

Многие антиглобалисты намерены остаться на празднования в связи со вступлением Польши в ЕС. Так что городская мэрия приняла решение, что 1 мая пройдет так называемый "Европейский городок" — единое мероприятие в рамках города, без широких народных гуляний.

На разных уровнях польского политического бомонда подчеркивалась важность именно экономического аспекта вступления Польши в Европейский Союз. В течение первых трех лет Польша получит от ЕС финансовую помощь на сумму 20 миллиардов евро на совершенствование инфраструктуры, строительство дорог, для налаживания и установки новой телефонной сети.

Можно будет рассчитываться евро

Начиная с 1 мая текущего года в Польше можно будет расплачиваться не только в злотых, но и в евро. Как сообщил первый канал общественного польского телевидения TVP1, официальной валютой Польши все равно останется польский злотый. Со дня вступления Польши в ЕС, назначенного на 1 мая, в базовых системах касс польских магазинов будут установлены специальные евро-рубрики, благодаря которым можно будет узнать цену товара в евро.

Напомним, что по мнению финансовых аналитиков Польша сможет войти в зону евро не раньше 2007 года. Тогда поляки попрощаются с польскими злотыми.

Подготовил к печати
Иван МАКАЛОВИЧ.

ДУХОЎНЫ СКАРБ

Энцыклапедыя «Народнай волі», выпуск №78

Філон Кміта Чарнабыльскі

Аршанскі староста з талентам пісьменніка

Філон Кміта стаў Чарнабыльскім пасля таго, як 26 сакавіка 1566 года кароль польскі вялікі князь літоўскі Жыгімонт 11 Аўгуст, прымаючы пад ўвагу яго вялікія ваенныя заслугі перад Радзімай, перадаў яму ў вечнае карыстанне землі ў Кіеўскім ваяводстве з Чарнабыльскім замкам. Было тады Філону Сымонавічу 36 гадоў, а нарадзіўся ён у Оршы ў 1530 годзе. Верагодней за ўсё пачатковую адукацыю атрымаў дома. Бадай, рана далучыў бацька Філона і да ратнай славы. Нездарма ж Сымона Кміту за мужнасць у барацьбе з татарамі параўноўвалі са знакамітым Ганібалам.

У 1562 годзе Кміта-Чарнабыльскі ўжо з'яўляўся камендантам замка Остэр на рацэ Дзесна непадалёку ад Кіева, а на той час гэта была памежная тэрыторыя, таму невялікаму гарнізону часта даводзілася адбіваць атакі маскоўцаў. У такіх умовах Філон Сымонавіч хутка прайшоў сапраўдную баявую загартоўку.

Гэта, як вядома, быў складаны для Вялікага княства Літоўскага час. Даводзілася з пераменным поспехам ваяваць з Масковіяй. Напаткоўвалі не толькі перамогі, а і паражэнні. Удача чарговы раз адвярнулася ад абаронцаў Радзімы 15 лютага 1563 года, калі маскоўскія войскі занялі Полацк, што з'яўляўся ўсходнім фарпостам дзяржавы. Жыгімонту II не заставалася нічога іншага, як пасняшацца заключыць перамір'е. Ды перадышка стала кароткачасовай. Маскоўцы, упэўненыя ў сваёй сіле, аднавілі ваенныя дзеянні. Аднойчы яны наблізіліся да Остэра.У авангардзе рухавалася да двух тысяч чалавек, атрад жа Кміты-Чарнабыльскага быў зусім малалікім, але камендант крэпасці не пабаяўся ўступіць у сутычку і разграміў ворага, а сам пры гэтым страціў толькі двух чалавек.

Давялося яму і з двухтысячным войскам прыкрываць галоўныя сілы Вялікага княства Літоўскага, якія рухаліся на Полацк. Маскоўскі цар Іван Васільевіч, даведаўшыся пра ўсё, зразумеў, што становішча тым самым можа ўскладніцца і абставіны пойдуць не на карысць яму, таму загадаў атраду Івана Шуйскага пакінуць Полацк і ісці пад Оршу. Адпаведны загад атрымаў і князь Сярэбраны-Абаленскі, які знаходзіўся са сваімі людзьмі ў Вязьме. Але і Кміта-Чарнабыльскі не драмаў. Ён не дазволіў маскоўцам аб'яднацца, што не прамінуў выкарыстаць камандуючы войскам Вялікага княства Літоўскага Мікалай Радзівіл Руды, які нанёс атраду Шуйскага паражэнне пад Чашнікамі. У час бою загінуў сам ваявода, многія маскоўцы трапілі ў палон, а астатнія адышлі да Смаленска.

Кміта-Чарнабыльскі ж у гэты час нанёс зішчальны ўдар па войску праціўніка, што знаходзілася каля Оршы на рацэ Крапіўне. Смеласць наступаючых, а таксама паніка, якая ўзнікла ў лагеры маскоўцаў пасля весткі аб гібелі Шуйскага, прывялі да таго, што ворагі, па сутнасці не аказаўшы ніякага супраціўлення, пачалі ўцякаць. Да Кміты-Чарнабыльскага перайшоў шматтысячны абоз са зброяй, боезапасам, правіянтам.

Праславіўся ён і ў іншых баявых сутычках. І таксама меў поспех. І тады, калі прайшоўся па сервечкіх і старадубскіх землях. І калі пад Старадубам сутыкнуўся з войскам маскоўскіх баярынаў Васіля Цёмкіна і Васіля Волкава. Адбылася бітва, якой, як сведчыў польскі мемуарыст XYII стагоддзя Ян Хрызастам Пасек, "свет не бачыў". Супрацьстаялі Кміту-Чарнабыльскаму тры тысячы маскоўскіх вершнікаў і да 400 пешых вояў. У яго атрадзе знайшліся тыя, хто пачаў адгаворваць камандзіра ад сутычкі, бачыўшы яе бесперспектыўнасць. Але ён адступаць не прывык. Для яго не было іншай альтэрнатывы, чым перамога альбо смерць. Таму зноў адважныя воі смела ўступілі ў паядынак. І выйшлі з яго пераможцамі. Ледзь не ўсе маскоўцы палеглі на полі бою. Сярод загінуўшых быў і Волкаў, а Цёмкін трапіў у палон.

Але перанясёмся ў тыя часы, калі Філон Сымонавіч, атрымаўшы некалькі бліскучых перамог у сутычках з маскоўцамі, улетку 1565 года вярнуўся ў Асцёр. Пра маладога ротмістра загаварылі нават у Маскве, успрымаючы як дастойнага праціўніка, не кажучы, зразумела, аб тым, што яго імя з пашанай прамаўлялі ў Вялікім княстве Літоўскім і Польскім Каралеўстве. Таму Жыгімонт II вырашыў яшчэ раз аддзячыць Філона Сымонавіча, падарыўшы яму ў 1567 годзе Аршанскае староства. З гэтага моманту да смерці Філона Сымонавіча, якая напаткала яго 29 лістапада 1587 года, далейшы лёс Кміты-Чарнабыльскага цалкам звязаны з гэтым цудоўным горадам. Калі і пакідаў Оршу, дык толькі кіруючыся ў баявыя паходы.

Адзін з іх адбыўся неўзабаве пасля таго, як пацярпеў паражэнне на Смаленшчыне. У сакавіку 1581 года пайшоў на Вялікі Ноўгарад, дзе спустошыў яго ваколіцы. Назад вярнуўся пераможцам. У жніўні таго ж года, атрымаўшы загад Стэфана Баторыя пра аб'яднанне з атрадам Крыштофа Радзівіла і аб правядзенні баявых дзеянняў у месцы мяркуемай канцэнтрацыі маскоўскіх войскаў. Зноў, не раздумваючы, рушыў у паход. Гэтая баявая аперацыя ўвайшла ў гісторыю як "язда ў Маскву" (польскі паэт Ян Каханоўскі нават напісаў аднайменную паэму).

Ужо згаданых звестак дастаткова, каб гаварыць пра Кміту-Чарнабыльскага як пра чалавека, які нямала зрабіў у імя абароны інтарэсаў сваёй Бацькаўшчыны. Тым не менш ён увайшоў у гісторыю не толькі дзякуючы сваім ратным поспехам, а і як пісьменнік, які стаяў ля вытокаў эпісталярнага, а калі шырэй — гісторыка-мемарыяльнага жанру ў беларускай літаратуры. І што самае цікавае — літаратарам не збіраўся быць, нават у думках не ўспрымаў сябе ў падобнай ролі.

Помнік старажытнабеларускай літаратуры, вядомы даследчыкам пад агульнай назвай "Реестр..." — гэта справаздачы Кміты-Чарнабыльскага аб тым, што рабілася на памежжы краіны, бо і Орша, як вядома, належала да гарадоў, якія знаходзіліся паблізу ад граніцы з Масковіяй. Пасланы сенатарамі Вялікага княства Літоўскага ў Оршу, ён мусіў рэгулярна паведамляць ім, што робіцца ў гэтым рэгіёне.

Лісты Кміты-Чарнабыльскага ў асноўным адрасаваліся тым, хто і ўсклаў на яго абавязкі з'яўляцца свайго роду рэзідэнтам вялікакняжацкай разведкі, а гэта найперш біскупы: віленскі Валяр'ян Пратасевіч, кіеўскі Мікалай Пац, жмудскі Ежы Пяткевіч, а таксама падканцлер Яўстафій Валовіч, гетман Вялікага княства Літоўскага Мікалай Радзівіл і земскі падскарбнік Лаўрын Война. Усяго яны атрымалі ад Філона Сымонавіча з снежня 1573 па верасень 1574 года 29 лістоў. Пісаў Кміта-Чарнабыльскі і польскаму карпалю Генрыху Валуа, віцебскаму ваяводу Станіславу Пацу, Фядоры Валовіч. А ў выніку набіраецца 30 пасланняў, што ўтрымліваюць багатую інфармацыю, якая складаецца як з назіранняў самога Кміты-Чарнабыльскага, так і людзей, з якімі яму давялося сустракацца і кантактаваць.

Вельмі важна тое, што ён не абмяжоўваецца канстатацыяй пэўных фактаў, а глыбока разважае аб тым, як ідуць справы ў Вялікім княстве Літоўскім і суседняй Польшчы, усхвалявана гаворыць пра ўласны лёс, не абмінае і той несправядлівасці, якая, на яго думку, чыніцца. Прысутнічаюць і асабістыя папрокі, незадавальненне ўласным становішчам, бо лічыў сябе шмат у чым незаслужана абдзеленым і абыдзеным належна і ўвагай. Аднак — гэта і клопатны лёс аб будучыні роднай дзяржавы. А трывожыцца яму было чаго.

У выніку Люблінскай уніі 1569 года адбылося аб'яднанне Вялікага княства Літоўскага з Польскім Каралеўствам, у выніку чаго на карце свету з'явілася новая дзяржава — Рэч Паспалітая. Найбольш самаадданыя сыны Княства, а да іх належаў і Кміта-Чарнабыльскі, былі заклапочаны тым, што яно па сутнасці трапіла ў васальскую залежнасць ад Кароны. Таму, калі ў 1572 годзе пайшоў з жыцця Жыгімонт II Аўгуст, якому лёсам было наканавана стаць апошнім прадстаўніком дынастыі Ягелонаў, актывізавалі дзейнасць патрыятычна настроеныя сенатары Княства. Яны меркавалі, што ў сітуацыі, якая склалася, адзінае выйсце —запрасіць на вызвалены каралеўскі трон прадстаўніка маскоўцаў Івана Грознага ці яго сына Фёдара. А для гэтага трэба добра ведаць пра тое, што робіцца ў суседняй дзяржаве, дакладна разбірацца ў арыенціроўцы розных сіл у Масковіі. Збор падобнай інфармацыі і быў даручаны Кміту-Чарнабыльскаму.

Сталася аднак так, што Кміта-Чарнабыльскі, будучы слугой паноў-сенатараў, адначасова шмат у чым зрабіўся рабом абставін. З'яўляючыся свайго роду пасрэднікам у перамовах з Масквой, ён, зразумела, не вельмі мог уплываць на іх выніковасць, бо знаходзіўся далёка ад яе. Але гэтага не жадалі прымаць пад увагу ні сенатары, якія адзінае ўратаванне бачылі ў наладжванні цяснейшых кантактаў з краінай, з якой шмат ваявалі, ні тыя сілы ў Масковіі, што ўжо бачылі Івана Грознага на каралеўскім троне. Але каралём, як вядома, стаў Генрых Валуа.

Водгалас названых падзей прысутнічае ў лістах, але, паколькі яны пісаліся чалавекам таленавітым, асабістыя крыўды выступаюць на другі план, калі Кміта-Чарнабыльскі разважае пра лёс Княства, абураецца, наколькі шмат у ім людзей, якія на словах падаюць сябе шчырымі радцамі Айчыны, а ў сапраўднасці клапоцяцца толькі аб уласных інтарэсах.

Асаблівую цікавасць уяўляюць чатыры лісты, адрасаваныя Філонам Сымонавічам Валовічу. Сярод іх сваёй страснасцю, чалавечым і грамадзянскім болем вылучаецца той, што датаваны 5 жніўнем 1574 года. Гэта піша патрыёт патрыёту. Гэта спавядаецца чалавек, які ўпэўнены, што прамоўленае ім не застанецца па-за ўвагай. Гэта сын Княства (чытай: Беларусі!) дзеліцца набалелым з гэткім жа неабыякавым сынам яе.

Развагі Кміты-Чарнабыльскага мацуюцца на канкрэтных фактах, але ў сілу таго, што выказнік іх валодае дарам абагульнення, супастаўлення, выразна арыентуецца ў палітычных падзеях. Асэнсоўваючы ганебны ўчынак, які дазволіў сабе Генрых Валуа, патаемна пакінуўшы польскі трон, Кміта-Чарнабыльскі не проста абураецца. У непрыманні многіх тагачасных парадкаў у краіне заходзіў так далёка, што ўжо не бачыў дастойнага прэтэндэнта заняць каралеўскі трон ні сярод рускіх, ні сярод ліцвінаў. Быў перакананы, што і паляк, атрымаўшы неабмежаваную ўладу, можа знішчыць Літву пад корань. Не пакіне ён у спакоі і Русь. Ліцвінаў жа ўспрымаў як людзей слабахарактарных, якія баяцца ў неабходнай сітуацыі падаць свой голас, таму нярэдка выглядаюць палахлівымі, а ў нечым падобныя на авечак: "Где іх больш берет волк, там оне дальше за ним идут!"

Падобную катэгарычнасць лёгка зразумець, калі прыняць пад увагу тое, што Кміта-Чарнабыльскі па ранейшаму быў упэўнены, што адзіны найбольш прымальны прэтэндэнт на карольскі трон — Іван Грозны. І ў сваіх памкненнях быў шчырым, бо нават і пасля таго, як той абразіў яго, пазіцыі не змяніў. І нават даходзіў да таго, што маскоўскага самадзержца ідэалізаваў, параноўваў з біблейскім пракам эпохі цара Навухаданосара (604 — 562 г. да н.э.) Авакумам, які праславіўся сваёй мудрасцю. Падобныя спробы зрабіў яшчэ ў лісце "До панов Великого Княжества Литовского", пісаным 13 сакавіка 1754 года.

Службу ж сваю нёс годна, разумеючы, што тым самым служыць роднаму народу і Айчыне. Любіў і горад свайго маленства. Памета на лістах, што ў розных варыянтах па сутнасці зводзіцца да аднаго "пісана на Оршы" — найлепшае таму пацвярджэнне. З гэтым горадам і звязана па сутнасці ўся яго служба. Праўда, у 1579 г. Баторый, прымаючы пад увагу асабістыя заслугі Філона Сымонавіча перад Рэччу Паспалітай, увёў яго ў ранг сенатара з тытулам ваяводы Смаленскага. Але падобнае тытуляванне з'яўлялася намінальным, бо Смаленск працягваў знаходзіцца ў складзе Маскоўскай дзяржавы.

Аднак Орша для Кміты-Чарнабыльскага — гэта не толькі дзень, сучасны яму, а і багатая гісторыя. Гэта, нарэшце, знаёмства з будучым беларускім друкаром і асветнікам Васілём Цяпінскім, які ў 1567 годзе з'яўляўся падстаростам аршанскім.

Кміта- Чарнабыльскі — першы сярэдневяковы пісьменнік Беларусі, і на гэта звярнуў увагу менавіта зямляк Філона Сымонавіча Уладзімір Караткевіч. Аўтар "Рэестра..." цікавы і тым, што ў сваіх лістах прыводзіць прыказкі і прымаўкі, ужывае яркія параўнанні.

Невыпадкова, што такой вялікай павагай і папулярнасцю карыстаецца ён у Польшчы. Калі ж знакаміты мастак-баталіст XIX стагоддзя Ян Матэйка маляваў сваё манументальнае палатно "Баторый пад Псковам", дык Філона Сымонавіча размясціў на ім поруч з іншымі вядомымі прадстаўнікамі Кароны і Княства. Кміта-Чарнабыльскі стаў прататыпам аднаго з персанажаў вядомага рамана Г. Сянкевіча "Патоп".

На Беларусі першым зацікавіўся Кмітам-Чарнабыльскім Яўхім Карскі, выкарыстаўшы яго пісьмовыя пасланні пры напісанні сваіх знакамітых "Беларусаў". Ён жа 21 кастрычніка 1919 года надрукаваў у газеце "Беларус" артыкул "Аршанскі староста Філон Сымонавіч Кміта-Чарнабыльскі".

Міхась ЯНОВІЧ.

Пра Філона Кміту-Чарнабыльскага можна прачытаць:

С.Майхровіч. Нарыс гісторыі старажытнай беларускай літаратуры XIV—XVIII ст. МН., 1980.

І.Яршоў. "Пісана на Оршы". "Беларуская мінуўшчына", 1997, № 1.

ФУТБОЛ

Мяч — на поле!

Для любителей футбола публикуем календарь 14-го национального чемпионата (высшая лига, первый круг), Кубка Беларуси, еврокубков и матчей сборных.

ТУР 1

15 апреля, четверг
Днепр-Трансмаш (Могилев) — Динамо (Брест)
Торпедо (Жодино) — МТЗ-РИПО (Минск)
Звезда-ВА-БГУ (Минск) — Гомель
Шахтер (Солигорск) — Неман (Гродно)
БАТЭ (Борисов) — Нафтан (Новополоцк)
Локомотив (Витебск) — Торпедо-СКА (Минск)
Белшина (Бобруйск) — Динамо (Минск)
Дарида (Минский р-н) — Славия (Мозырь)

ТУР 2

19 апреля, понедельник
Динамо Бр — Славия
Динамо Мн — Дарида
Торпедо-СКА — Белшина
Нафтан — Локомотив
Неман — БАТЭ
Гомель — Шахтер
МТЗ-РИПО — Звезда-ВА-БГУ
Днепр-Трансмаш — Торпедо Жд

ТУР 3

23 апреля, пятница
Торпедо Жд — Динамо Бр
Звезда-ВА-БГУ — Днепр-Трансмаш
Шахтер — МТЗ-РИПО
БАТЭ — Гомель
Локомотив — Неман
Белшина — Нафтан
Дарида — Торпедо-СКА
Славия — Динамо Мн

СБОРНЫЕ

27 апреля, вторник
Товарищеский матч молодежных сборных (23 года и моложе) Беларусь—Швейцария.
28 апреля, среда
Товарищеский матч национальных сборных Беларусь—Литва.
Товарищеский матч молодежных сборных (21 год и моложе) Беларусь—Литва.

ТУР 4

2 мая, воскресенье
Динамо Бр — Динамо Мн
Торпедо-СКА — Славия
Нафтан — Дарида
Неман — Белшина
Гомель — Локомотив
МТЗ-РИПО — БАТЭ
Днепр-Трансмаш — Шахтер
Торпедо Жд — Звезда-ВА-БГУ

ТУР 5

6 мая, четверг
Звезда-ВА-БГУ — Динамо Бр
Шахтер — Торпедо Жд
БАТЭ — Днепр-Трансмаш
Локомотив — МТЗ-РИПО
Белшина — Гомель
Дарида — Неман
Славия — Нафтан
Динамо Мн — Торпедо-СКА

ТУР 6

10 мая, понедельник
Динамо Бр — Торпедо-СКА
Нафтан — Динамо Мн
Неман — Славия
Гомель — Дарида
МТЗ-РИПО — Белшина
Днепр-Трансмаш — Локомотив
Торпедо Жд — БАТЭ
11 мая, вторник
Звезда-ВА-БГУ — Шахтер

КУБОК-2003/04

16 мая, воскресенье
Финал.

ТУР 7

20 мая, четверг
Шахтер — Динамо Бр
БАТЭ — Звезда-ВА-БГУ
Локомотив — Торпедо Жд
Белшина — Днепр-Трансмаш
Славия — Гомель
Динамо Мн — Неман
Дарида — МТЗ-РИПО
21 мая, пятница
Торпедо-СКА — Нафтан

СБОРНЫЕ

27 мая — 8 июня
Финальный турнир молодежного чемпионата Европы (Германия).

ТУР 8

6 июня, воскресенье
МТЗ-РИПО — Славия
Днепр-Трансмаш — Дарида
Торпедо Жд — Белшина
7 июня, понедельник
Динамо Бр — Нафтан
Неман — Торпедо-СКА
Гомель — Динамо Мн
Шахтер — БАТЭ
Звезда-ВА-БГУ — Локомотив

(В случае успешного выступления молодежной сборной Беларуси в предварительном раунде финального турнира чемпионата Европы возможен перенос части матчей 8-го тура на резервные дни.)

ТУР 9

11 июня, пятница
Дарида — Торпедо Жд
12 июня, суббота
БАТЭ — Динамо Бр
Локомотив — Шахтер
Белшина — Звезда-ВА-БГУ
Славия — Днепр-Трансмаш
Динамо Мн — МТЗ-РИПО
Торпедо-СКА — Гомель
Нафтан — Неман

ТУР 10

16 июня, среда
Динамо Бр — Неман
Гомель — Нафтан
МТЗ-РИПО — Торпедо-СКА
Днепр-Трансмаш — Динамо Мн
Торпедо Жд — Славия
Шахтер — Белшина
БАТЭ — Локомотив
17 июня, четверг
Звезда-ВА-БГУ — Дарида

ЕВРОКУБКИ

19-20 июня, суббота — воскресенье
Кубок Интертото. Первые матчи 1-го раунда.

ТУР 11

23 июня, среда
Локомотив — Динамо Бр
Белшина — БАТЭ
Славия — Звезда-ВА-БГУ
Динамо Мн — Торпедо Жд
Торпедо-СКА — Днепр-Трансмаш
Нафтан — МТЗ-РИПО
Неман — Гомель
24 июня, четверг
Дарида — Шахтер

ЕВРОКУБКИ

26-27 июня, суббота — воскресенье
Кубок Интертото. Повторные матчи 1-го раунда.

ТУР 12

29 июня, вторник
МТЗ-РИПО — Неман
30 июня, среда
Динамо Бр — Гомель
Днепр-Трансмаш — Нафтан
Торпедо Жд — Торпедо-СКА
Шахтер — Славия
БАТЭ — Дарида
Локомотив — Белшина
Звезда-ВА-БГУ — Динамо Мн

ЕВРОКУБКИ

3-4 июля, суббота — воскресенье
Кубок Интертото. Первые матчи 2-го раунда.

ТУР 13

5 июля, понедельник
Белшина — Динамо Бр
Славия — БАТЭ
Динамо Мн — Шахтер
Звезда-ВА-БГУ — Торпедо-СКА
Нафтан — Торпедо Жд
Неман — Днепр-Трансмаш
Гомель — МТЗ-РИПО
Дарида — Локомотив

ТУР 14

9 июля, пятница
Днепр-Трансмаш — Гомель
10 июля, суббота
Динамо Бр — МТЗ-РИПО
Торпедо Жд — Неман
Звезда-ВА-БГУ — Нафтан
Шахтер — Торпедо-СКА
БАТЭ — Динамо Мн
Локомотив — Славия
Белшина — Дарида

ЕВРОКУБКИ

10—11 июля, суббота — воскресенье
Кубок Интертото. Повторные матчи 2-го раунда.

РЕЗЕРВНЫЕ ДНИ

14—15 июля, среда — четверг

ЕВРОКУБКИ

14 июля, среда
Лига чемпионов. Первые матчи 1-го квалификационного раунда.
15 июля, четверг
Кубок УЕФА. Первые матчи 1-го квалификационного раунда.
17—18 июля, суббота — воскресенье
Кубок Интертото. Первые матчи 3-го раунда.

ТУР 15

17 июля, суббота
Славия — Белшина
Нафтан — Шахтер
Неман — Звезда-ВА-БГУ
МТЗ-РИПО — Днепр-Трансмаш
Дарида — Динамо Бр
18 июля, воскресенье
Гомель — Торпедо Жд
19 июля, понедельник
Динамо Мн — Локомотив
Торпедо-СКА — БАТЭ

ЕВРОКУБКИ

21 июля, среда
Лига чемпионов.
Повторные матчи 1-го квалификационного раунда.
24 июля, суббота
Кубок Интертото. Повторные матчи 3-го раунда.

РЕЗЕРВНЫЕ ДНИ

24—25 июля, суббота — воскресенье

ЕВРОКУБКИ

28 июля, среда
Лига чемпионов. Первые матчи 2-го квалификационного раунда.
Кубок Интертото. Первые матчи 4-го раунда.
29 июля, четверг
Кубок УЕФА. Повторные матчи 1-го квалификационного раунда.

Лайам РЕДДОКС:

«В хоккей играю с шести лет...»

Интервью "Народной воле" дал основной форвард юношеской сборной Канады по хоккею **Лайам РЕДДОКС.**

— Канадцы — родоначальники хоккея, и в каждом соревновании, где вы участвуете, ставите только одну цель — победу. Какие команды на этом чемпионате ты назвал бы главными конкурентами вашей команды?

— В первую очередь — США. У них очень "норовистая" игра, они прекрасно подготовлены физически.

— Как ты оцениваешь своих сегодняшних соперников — белорусов? Каких игроков ты мог бы выделить в составе нашей сборной?

— 13 номер (Сергей Костицын. — **А.Л.**). Он показал техничную игру, хотя, впрочем, вся ваша команда показала на льду неплохие навыки.

— С тех пор, как канадский мальчик встает на лед, он мечтает попасть в НХЛ. Скоро, думаю, для тебя эта мечта осуществится, и в какой команде ты хотел бы играть?

— Моя мечта — выходить на лед и побеждать, а в какой команде — не имеет значения.

— Но у тебя есть любимая команда?

— Любимая команда — "Колорадо Эвеландж".

— Когда ты начал играть в хоккей?

— В 6 лет.

— Это ваш семейный вид спорта?

— Нет, мой отец приехал в Канаду из Шотландии, там он играл в футбол.

— Есть ли у тебя кумир в мире хоккея?

— Я хотел бы быть похожим на Питера Форсберга. Он всегда играет с большим достоинством.

— Кто, по-твоему, победит в этом году в Кубке Стэнли?

— Сложный вопрос... Скорее всего "Детройт Рэд Вингз".

Антон ЛЮБИЧ.

Крыжаванка

Знаёмыя твары

1.У тэатрах: частка глядзельнай залы. 2.Погляд, які адмаўляе права нацый на самастойнае існаванне, дзяржаўную незалежнасць. 3.Круты схіл, абрыў. 4.Выпуск папяровых грошай, каштоўных папер. 5.Дарога, па якой ездзяць толькі зімой. 6.Лесапільны завод. 7.Заўвага, якая друкуецца ўнізе старонкі тэкста. 8.Падатлівасць, згаворлівасць. 9.Плецены кораб для саней, драбін, калёсаў. 10.Здымак № 1. 11.Афіцыйны прыём у высокапастаўленай асобы. 12.Тое, што і фокуснік. 13.Прыстасаванне ў плузе, адвал. 14."Стебель" у перакладзе на беларускую мову. 15.Рэчы, звязаныя ў кавалак тканіны, хустку. 16.Памер аркуша, старонкі, кнігі. 17."Тетрадь" у перакладзе на беларускую мову. 18.Скамарох, штукар, крыўляка. 19.Даўней: вялікая дарожная карэта. 20.Салодкі коржык на мёдзе або патацы. 21."Уставай, ..., маліся Богу!" (Я.Колас. "Новая зямля"). 22.Тое, што і мянёк. Рыба сямейства трасковых. 23."Ці тут жыве Фядос ...?" (Я.Колас. "Новая зямля"). 24.Мара, якая не можа здзейсніцца. 25.Музычны інструмент. 26.Суконная матроская куртка. 27.Адрэзаны кавалак ад бохана хлеба. 28.Куча камення. 29.Вялізная вымерлая жывёліна, падобная на слана. 30.Здымак № 2. 31.Афіцыянтка на пасажырскім самалёце. 32.Здымак № 3. 33.Сукупнасць навук аб праве. 34.Мужчынскае імя. 35.Адзінота, туга. 36.Прынятыя паводзіны чалавека ў грамадстве. 37.Тое, што спечана за адзін раз. 38.Прывычка. 39.Эканамічная палітыка краіны, накіраваная на засцярогу сваёй прамысловасці ад канкурэнцыі з боку іншых краін. 40."Тут, брат, Ісая і Агей, ... Ілья і Елісей". (Я.Колас. "Новая зямля"). 41.Вельмі кароткі прамежак часу. 42.Злосны кат, душыцель свабоды (перан.). 43.Драўляная агароджа, плот. 44.Пасяджэнне для абмеркавання чаго-небудзь.

Адказы на крыжаванку, надрукаваную ў №63

Па гарызанталі: 1.Грам. 4.Акт. 6.Гара. 9.Рапак. 11.Ананд. 14.Побыт. 16.Маракана. 20.Ларэц. 22.Дама. 23.Фарада. 24.Кнігарня. 26.Прас. 27.Навіна. 28.Ануча. 29.Амід. 30.Аса. 32."Нос". 33.Солад. 34.Век. 36.Сакавік. 38.Гатунак. 41.Купала. 43.Раставанне. 46.Балет. 47.Фара. 50.Каралі. 51.Смак. 52.Багдановіч. 54.Клара. 55.Каса. 56.Лук. 57.Нью. 59.Літар. 60.Наліснік. 62.Азу. 64.Закон. 66.Іматра. 67.Кліпер. 73.Акадэмік. 78.Азарт. 81.Вазок. 82.Уладар. 84.Джоўль. 85.Акрополь. 87.Ма. 88.Лука. 89.Штаб. 92.Станіца. 95.Бацькаўшчына. 98.Конка. 99.Анапа. 100.Канін. 101.Юнга. 102.Тры. 103.Наст.

Па вертыкалі: 1.Граф. 2.Раман. 3.Мара. 4.Ананас. 5.Каліноўскі. 6.Год. 7.Рымар. 8."Атас". 10.Парнас. 12.Нагул. 13.Драч. 14.Пляменнік. 15.Бард. 17.Адвакат. 18.Каін. 19.Аснова. 20.Цна. 24.Касір. 25.Рад. 26.Піка. 31.Сапега. 34.Вуаль. 35.Скема. 37.Алфавіт. 39.Аарэ. 40.Твань. 41.Кабат. 42.Уласнік. 44.Тачка. 45.Нарад. 46.Бак. 48.Аніс. 49.Роўна. 51.Сліва. 52.Кар. 56.Лік. 58.Юз. 61.Амазонка. 63.Уезд. 65.Ом. 68.Ліда. 69.Ік. 70.Парука. 71."Ра". 72.Зрок. 74.Ака. 75.Дула. 76.Эльба. 77.Мамант. 79.Туш. 80.Алтын. 83.Альпы. 85.Аск. 86.Ранг. 90.Ані. 91.Бант. 93.Тон. 94.Іа. 96.Цар. 97.Чан.

Васіль ЖУКОВІЧ

Новыя вершы

На мяжы

Цікавасць у нас да надвор'я прагнозаў,
Хай вечар ці ранне.
А тут не пагроза ўраганаў якіх ці марозу,
Над нацыяй нашай паўстала пагроза
Фізічнага ўжо вымірання.
Да слыху, да зроку, да сэрца
ўсё весткі даходзяць благія:
Ў агні, на вадзе, на дарогах
мы гінем і гінем;
Мы гінем паўсюдна
ад градусаў горкіх і лішніх;
Так мала, здаецца, ратуе, а ўсё забірае
Ўсявышні.
І д'ябал не спіць — нас пачвара-хапун
выкрадае:
Не банда якая, а ўсё смельчакі прападаюць.
Менш радуюць пушчы, грыбы
і суніцаў паляны.
Чарнобыль злавесны над намі
і цень Бараўлянаў.
Паменшалі сем'і, звяліся славутыя роды.
Пра некалькіх дзетак
жанчыны і думаць баяцца:
Дзе трэція, пятыя, сёмыя роды? —
Праблемы адно што ў вачах ды і ў душах
траяцца.
Смяротнасць пануе
над святам жыцця нараджэння.
Няўжо гэта краху паскоранае набліжэнне?!
Няўжо так трагічна, так глуха, так нема,
Як статак тарпанаў,
Мы сыдзем пад велічным небам?
Няўжо гэтак наканавана?!
Няўжо гэты ШЛЯХ,
што быў продкамі нам пратаптаны
Праз пекла насілляў і войнаў,
Нашчадкамі-намі ужо і праспаны
Й забыты нібы дабравольна?!
Душою да ісціны прагну прыпасці,
мой Божа:
Што даў Ты Сусвету, навечна прапасці
не можа!
Не можа? А скіфы, сарматы, хазары
дзе сёння?!
Мы смела на кухнях адно мітынгуем
базарна,
Але па натуры мы ёсць маўчуны
або соні!
І сцяг, і пра мовы Закон мы праспалі,
Пра шмат беззаконняў
якой бальшынёй прамаўчалі!
Дык што на Зямлі мы і ў Космасе значым?
Што можам з'іначыць?!
Як рыба аб лёд
мы аб новыя б'емся задачы,
А выйсця з галечы не бачым.
Ці ж толькі з галечы?
Хутчэй — з псіхалогіі яўна авечай:
Дзе паша, дзе хлеў,
дзе пастух з яго пугай?..
І ходзім уніз галавою азначаным кругам.
Вярхі забаўляюцца, цешаць хаўрусам
з Расіяй.
Ах, збаў нас, Месія:
Сама ж у дрыгве і ў тумане Расія...
Не дай нам, Гасподзь, растварыцца
У межах чужых,
Ў бяздарна-фальшывых хаўрусах
размыцца —
Навекі між роўных краінаў і нацый
Магчымасць дай нам, беларусам,
застацца
І нам незалежным народам дай стацца,
Не згінуць, нібы тур апошні ці мамант.
Маліся за нас на нябёсах, пакутніца мама.
Ты, Маці Ісуса, Марыя, за нас заступіся,
за грэшных,
Грахі адвядзі і развей рой сумненняў
няўцешных.
Дай сілы найперш не памерці духоўна —
Хай збудзецца дзіўнае дзіва:
Адчуем нябёсаў саміх знак ахоўны,
Заплешча жыццё, закрасуе цудоўнаю нівай!
Свядомасць і памяць
Прачнуцца, памогуць уцяміць:
Народ — не за морам і не за гарамі,
Народ — гэта толькі мы самі,
З нас кожны,
І кожны, душою заможны,
Шчыруе за волю Радзімы,
Бо помніць: "Не хлебам адзіным..."
Жыцця сэнс убачым — і долю з'іначым.
І ўбачыць Сусвет, што і мы штосьці значым!

Пешка

"Кавы нет, есть кофе только", —
Мне адказвае гандлярка...
Скуль яе, не ўцямлю толкам,
Пешку ў кофце дужа яркай,
І якім прыгнала ветрам
Да зямлі маёй харошай?

Ёсць яшчэ адно пытанне,
Людзі справа, людзі злева:
Што, як пешка раптам стане
Ў нашым краі каралевай?
Край трывушчы, памяркоўны,
Край, даверлівасці поўны,
Той, што глупстваў процьму чыніць,
Пешчы дзверы ўсе адчыніць...

Песня інваліда Афганскай вайны (1979—1989 гг.)

У краіне далёкай,
У чужой старане
Нас кідалі у пекла
На афганскай вайне.
Перад намі, як порах,
Там гарэла браня
І зямля пад нагамі...
Гэта ўсё — не брахня.
Там байцы не снілі
Хатняга цяпла.
Нам Радзіма-маці
Мачахай была,
Мачахай без сэрца,
Розуму і слёз
Вырашалі пешкі
Чалавечы лёс.
У чужым дзікім краі,
На прасторах вайны,
Быццам знічкі, згаралі
Беларусі сыны.
Кроў сваю пралівалі
Без вусоў юнакі.
За чые інтарэсы?
За якія грахі?
Ах, вярнуцца дадому
З той вайны не ў труне,
Ну, вядома, вядома,
Так пашэнціла мне!
Ах, вядома, калекі
Не бяруцца ў разлік.
Суцяшальныя лекі —
Валідол пад язык...

Спадзяюся

Недзе чытаў я выраз лацінскі:
Contra spem spero...
І без надзеі, і пад уціскам —
Ў лепшае веру!

— Што на Радзіме? — чую пытанне.
— Горш не бывае".
Цьмяную яву, як у тумане,
Перажываем.

Толькі насуперак здрадлівай скрусе
Выраз згадаю:
Contra spem spero... — і спадзяюся:
Край акрыяе!

** Без надзеі спадзяюся.*

16
красавіка

ПЯТНІЦА
Усх. 6.06 Зах. 20.14
Даўж. дня 14.08
Маладзік
19 красавіка

Сёлета спаўняецца **70 гадоў** з часу адкрыцця (1934) стадыёна «Дынама» ў Мінску

Пятница, 16 апреля

БТ

07.00, 08.00, 09.00, 10.00, 11.00, 12.00, 13.00, 14.00, 15.30, 17.00, 18.00, 19.00, 23.00 Новости.
07.05, 07.35, 08.10, 08.35 "Доброе утро, Беларусь!"
07.30, 08.30, 19.55 "Деловая жизнь".
09.05 "Американский дядюшка". Сериал.
10.05, 20.00 "Личная жизнь официальных людей". Сериал.
11.05 "Богатые и знаменитые". Сериал.
12.15 "Моя страна".
12.25 "Жить надо с риском". Комедия.
14.10 "Все нормально, мама!". Развлекательная программа.
14.55 Хоккей. Чемпионат мира U-18. Стыковой матч. Прямая трансляция.
17.05 "Звездный дождь". Музыкальная программа.
18.05 "Свой среди чужих, чужой среди своих". Драма.
21.00 "Панорама". Информационный канал.
21.50 "Специальный репортаж". "Сделано в Литве".
22.00 "Эйс Вентура: розыск домашних животных".
Комедия.
23.35 Баскетбол. Матч всех звезд НБА.

ОНТ

07.00, 07.30, 08.00, 08.30, 09.00, 18.00, 20.30, 00.30 "Наши новости".
07.05 "Наше утро".
09.05 "Клон". Сериал.
10.35, 18.10 "Дом". Реалити-шоу.
11.20, 21.00 "Фабрика звезд-4".
11.40 "Принцесса Сиси". Мультсериал.
15.10 "Город женщин". Телевизионное шоу.
16.00 "Берег мечты". Сериал.
16.50 "Большая стирка" с Андреем Малаховым".
18.55 "Поле чудес" с Леонидом Якубовичем.
20.00 "Время".
22.30 "Сломанная стрела". Супербоевик.

РОССИЯ

07.45 "Небо и земля". Сериал.
08.50 "Короткое замыкание".
09.45 "Вести. Дежурная часть".
10.00, 16.00, 19.00 "Вести"
10.30, 19.30 "Местное время. Вести — Москва".
10.50 "Мусульмане".
11.00 "Вся Россия".
11.15 "Москва—Минск".
11.30 "Колоссальное хозяйство".
11.50 "Ключи от бездны. Операция "Голем". Сериал.
16.10 "Крот-2". Сериал.
17.05 "Комиссар Рекс". Сериал.
18.00 "Комната смеха".
19.50 "Спокойной ночи, малыши!"
19.55 "Кубку юмора" — 10 лет!". Юбилейный концерт.
22.15 "Топ Ган (Лучший стрелок)".

ЛАД

06.30 EURONEWS.
08.00, 14.00, 20.00 Новости".
08.10 "Мгновение вечности". Исторические расследования.
08.30 "Другие танцы".
08.35, 22.05 "Россия молодая". Сериал.
09.35 "Свет далекой звезды. Андрей Андросик".
10.05 "Между нами, женщинами". Тележурнал.
10.30, 21.15 "Грешная Анхелика". Сериал.
11.15, 13.20 "Обычный необычный день". Семейный канал.
11.50 "Коса". Мелодрама.
13.50 "Ох и Ах". Мультфильм.
14.10 "Время кино".
15.05 "Учительская". Развлекательно-познавательная программа.
15.15 "Эх, анекдот, анекдот". Юмористическая передача.
15.30 "Из архивов БТ". Концерт джазового коллектива "Яблочный чай".
16.05 "Джек и бобовое дерево". Худ.фильм.
16.55 Хоккей. Чемпионат мира. Дивизион 1. Венгрия—Беларусь. Прямая трансляция из Норвегии.
19.00 "Москва—Минск".
19.10. "Медведь". Водевиль.
20.15 "Колыбельная".
20.30 "Дела семейные".

НТВ

09.00, 11.00, 16.00, 18.00 "Сегодня".
09.25 "Их нравы" с Дмитрием Захаровым".
10.20 "Страна советов". Ток-шоу.
14.35 "Принцип домино". Ток-шоу.
16.30 "Фактор страха II". Экстремальное шоу.
17.35 "Протокол. Расследование".
18.35 "Свобода слова" с Савиком Шустером".
19.55 "Только для ваших глаз". Худ.фильм.
22.40 Костя Цзю. Лучшие бои. Костя Цзю — Мигель Гонзалес.

CTV+RenTV

06.15, 18.00 "Минщина. Люди, события, факты".
06.25 "Пауэр Рейнджерс, или Могучие Рейнджеры в космосе". Телесериал.
06.50 "Супершоу братьев Марио". Мультсериал.
07.30, 13.30, 16.30, 19.30, 22.45 "24 часа".
07.50, 20.00 "СТВ-спорт".
08.05, 20.15 "Минск и минчане".
08.15, 23.05 "Технология".
08.25, 20.40 "Автопанорама".
08.45 "Театральные истории".
09.00 "Гадкий утенок". Мультфильм.
09.20 "Большой удар". Боевик.
10.50 "Рассекреченный XX век". "Ядерный скальпель". Док.фильм.
11.35 "Скетч-шоу".
12.00 "Час суда".
13.00 "Большой парад животных": "Сумчатые". Док.фильм.
13.50 "Любовь императора". Телесериал.
14.15 "ОБЖ, или Образец для подражания". Телесериал.
15.15 "Рыцари света". Мультсериал.
15.40 "Лабиринт". Мультфильм.
16.00 "Веселые баксы".
16.15 "Тема дня".
16.50 "Турпоход".
17.00 "Классика юмора".
18.15 "Светская хроника".
18.30 "Подари мне жизнь". Телесериал.
20.25 "Добрый вечер, малыш..."
20.55 "Дави на газ". Комедия.
23.15 "Реактивный бокс".
23.40 "Новости СНГ".
23.55 "Американская психопатка". Триллер.

8-Й КАНАЛ

16.30 "Мультпарад" от "Бюргера".
16.45, 19.50 "Любовники пустыни". Сериал.
17.40 "Знакомьтесь — Беларусь!"
18.10 "К-видео". "Топ-8".
18.15 "Гонщики". Худ.фильм.
20.45 "Вечарніца".
21.00 "Региональный репортаж".
21.00 "Семь". Триллер.

ТВ ЦЕНТР

04.45, 06.30 "Настроение". Информационно-развлекательный телеканал.
07.35 "Газетный дождь". Обзор прессы.
07.45, 18.55 "Тайный знак". Сериал.
08.45, 19.55 "Сезон охоты".
09.40 "Европейские ворота России".
09.50 "Телемагазин".
10.00, 13.00, 17.00, 21.00 "События. Время московское".
10.15 "Дата". Информационно-развлекательный телеканал.
11.05 "Особая папка".
11.35 "Караоке-стрит".
11.50 "Денежный вопрос".
12.05, 23.00 "Петровка, 38".
12.25 "Деловая Москва".
13.15 "Инспектор Кресс". Сериал.
14.30 "Неприрученная природа Азии". Телесериал.
15.00 "Регионы: прямая речь".
15.30 "Каля-маля".
16.00 "Поместье Нанчерроу". Сериал.
17.15 "Приглашает Борис Ноткин".
18.00 "Страсти по Саломее". Телесериал.
18.50 "Пять минут деловой Москвы". Бизнес-новости.
21.40 "Народ хочет знать". Ток-шоу.
22.30 "Времечко".
23.20 "25-й час. События. Время московское".
23.45 "За что мне это..." Драма.
01.25 "Мода non-stop".

EUROSPORT

09.30 Олимпийские игры. Журнал.
10.00 Футбол. Классика Лиги чемпионов УЕФА.
11.00, 14.30, 23.30 Ралли. Чемпионат мира в Новой Зеландии.
11.30, 12.30 Футбол. Кубок УЕФА.
13.30, 00.45 Теннис. Турнир в Чарлстоне.
15.00 Мотогонки. Гран-при Южной Африки.
16.15 Теннис. Турнир АТР в Португалии.
17.45 Теннис. Новичок.
18.00 Снукер. Чемпионат мира в Великобритании.
19.00 Спортивная гимнастика. Чемпионат Европы в Словении.
21.30 Самый сильный человек. Суперсерия. Гран-при Финляндии.
22.30 Самый сильный человек. Соревнования в Польше.
00.00 Экстремальный спорт. "Молодежная зона".
00.30, 02.15 Новости "Евроспорта".
01.45 Футбол. Из истории чемпионата Европы.

Адрас рэдакцыі:
220030, Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: (017) 206-68-71.
Тэл./факс рэкламнага аддзела: 206-69-04, 206-69-06.
E-mail : nv@promedia.by
http://nv.promedia.by

Індэкс 63222.

Заснавальнік і галоўны рэдактар Іосіф СЯРЭДЗІЧ

Пасведчанне аб рэгістрацыі перыядычнага выдання №246 ад 10 кастрычніка 1996 г. (пасведчанне аб дзяржаўнай рэгістрацыі №224 ад 6 сакавіка 2000 г.). Нумар газеты аддрукаваны з дыяпазітываў заказчыка на ААТ «Красная звезда», 220073, г.Мінск, 1-ы Загарадны завулак, 3. Падпісаны ў друк у 15.00. Аб'ём 2 друк. аркушы. Тыраж: 27 790 экз. Заказ № 629.